

Materiały pomocnicze

Zawartość materiałów:

1. Źródła prawa do opracowania „Standardów ochrony małoletnich” i ich analiza
2. Przemoc domowa – sytuacja podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej (rodzaje przemocy domowej, rozpoznawanie, zgłaszanie przez dziecko, pracownika lub osoby z zewnątrz, wstępna ocena sytuacji osoby krzywdzonej)
3. Zalecenia do prowadzenia rozmowy z ofiarą doświadczającą przemocy domowej.
4. Załączniki do procedury „Niebieskie Karty”
 - 1) Wzór Karty zgłoszenia krzywdzenia dziecka/małoletniego – załącznik 1
 - 2) Wzór oświadczenia o poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia dzieci/małoletnich – załącznik 2
 - 3) Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy wobec dzieci – załącznik 3
 - 4) Algorytm postępowania w przypadku podejrzenia przemocy domowej wobec dziecka/małoletniego – załącznik 4
 - 5) Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania dziecka /małoletniego – załącznik 5
 - 6) Wzór formularza „Niebieskiej Karty – „A” – załącznik 6
 - 7) Wzór formularza „Niebieskiej Karty – „B” załącznik 7
 - 8) Zadania pracowników fundacji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia dziecka /małoletniego w formie przemocy domowej
5. Nowe zagrożenia w sieci

Materiał 1. Źródła prawa do opracowania „Standardów ochrony małoletnich” i ich analiza

1. Wyjaśnienie definicji „dziecko” i „małoletni”.
2. Ochrona praw dziecka w polskim ustawodawstwie i Konwencji o Prawach Dziecka
 1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
 2. Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka
 3. Prawa dziecka wynikające z Konwencji
3. Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. poz. 535).
 1. Najważniejsze zmiany w ustawie zmieniającej
 2. Ważne uregulowania
4. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1606)
 1. Zmiany w ustawie z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich
 2. Nowe obowiązki pracodawcy wynikające ze zmian w ustawie
 3. Podmioty zobowiązane do wprowadzenia „Standardów ochrony małoletnich”
 4. Wymagane treści w opracowaniu „Standardów ochrony małoletnich”
 5. Podmioty uprawnione do kontroli opracowania i stosowania standardów
 6. Odpowiedzialność prawna prezesa placówki oświatowej. Kary.
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. poz. 1870)

Wyjaśnienie definicji „dziecko” i „małoletni”

Dziecko jest to osoba, która nie ukończyła 18 roku życia.

Małoletni – zgodnie z kodeksem cywilnym, pełnoletniość uzyskuje się z chwilą ukończenia 18 lat. Oznacza to, że okres pomiędzy urodzeniem a osiągnięciem pełnoletniości to okres, kiedy człowiek jest małoletnim w rozumieniu prawa cywilnego. Wyjątek w tym wypadku stanowi kobieta, która za zezwoleniem sądu wstąpi w związek małżeński po ukończeniu 16 lat – wtedy już w wieku 16 lat przestaje ona być małoletnia.

Wniosek:

1. Wszystkie przepisy dotyczące ochrony przed krzywdzeniem dotyczą osoby, która nie ukończyła 18 - roku życia.

Ochrona prawa dziecka w polskim ustawodawstwie i Konwencji o prawach dziecka

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Dziecko należy do grupy podmiotów, którym prawo zapewnia szczególną ochronę. Specyficzny status małoletniego przejawia się nie tylko na gruncie przepisów prawa rodzinnego czy cywilnego, lecz także w prawie konstytucyjnym.

Ustawa Zasadnicza w Polsce gwarantuje dzieciom z jednej strony szereg wolności i praw, które przysługują wszystkim, a z drugiej zaś stanowi o uprawnieniach, których beneficjentem może zostać wyłącznie jednostka poniżej 18. roku życia.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wielokrotnie wspomina o „dziecku” bądź „rodzinie”. Już z lektury pierwszego rozdziału tego aktu normatywnego wynika, że małżeństwo, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką władz publicznych (art. 18). Ta deklaracja oznacza, że na organach władzy ciąży obowiązek szczególnej dbałości o ich niezakłócone funkcjonowanie i rozwój. Pomimo tego, że nie odnosi się to „expressis verbis” do dziecka, z pewnością można założyć, że jako członek rodziny jest ono również objęte powyższym unormowaniem. O obowiązku dbałości o dobro rodziny stanowi także art. 71 Konstytucji, przy czym w sposób szczególny zobowiązuje on władze publiczne do wsparcia rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, a zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych.

Art. 38 Konstytucji, czyli prawna ochrona życia

Jedną z podstawowych regulacji odnoszących się do praw dziecka jest art. 38 Konstytucji, stanowiący o prawnej ochronie życia. Jednak nie odnosi się on wprost do kwestii, czy dziecko w fazie prenatalnej jest objęte ww. gwarancją. Zasygnalizowany problem budzi liczne kontrowersje nie tylko wśród prawników, lecz także lekarzy, filozofów czy teologów. Warto pamiętać, że Trybunał Konstytucyjny w Polsce w jednym z orzeczeń stanął jednoznacznie na stanowisku, opowiadając się za ochroną życia od momentu poczęcia: „Wartość konstytucyjnie chronionego dobra prawnego, jakim jest życie ludzkie, w tym życie rozwijające się w fazie prenatalnej, nie może być różnicowana. Brak jest bowiem dostatecznie precyzyjnych i uzasadnionych kryteriów pozwalających na dokonanie takiego zróżnicowania w zależności od fazy rozwojowej ludzkiego życia. Od momentu powstania, życie ludzkie staje się więc wartością chronioną konstytucyjnie. Dotyczy to także fazy prenatalnej” (wyrok TK z dnia 28 maja 1997 r., sygn. K 26/96). Perspektywa wyrażona w tym orzeczeniu znajduje swoje normatywne potwierdzenie w ustawie o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. 2017. 922 tj.). Artykuł 2 stanowi, że w rozumieniu ustawy dzieckiem jest każda istota ludzka od poczęcia do osiągnięcia pełnoletności.

Art. 40 Konstytucji, czyli prawo do humanitarnego traktowania

Źródłem praw dziecka w Konstytucji jest również art. 40. Wyraża on tzw. prawo do humanitarnego traktowania. Stanowi on, iż nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu [zdanie1]. Ponadto,

zakazuje stosowania kar cielesnych [zdanie2]. Zwłaszcza art. 40 in fine aktualizuje się wobec dziecka, narażonego w sposób szczególny na przemoc fizyczną ze strony osób dorosłych. Z tego też względu stanowi on o granicach dopuszczalnych metod wychowawczych względem małoletniego, chroniąc jego godność oraz integralność fizyczną i psychiczną.

Art. 48 Konstytucji, czyli uwzględnienie stopnia dojrzałości dziecka i jego przekonań

Prawa dziecka w Konstytucji RP podlegają ochronie także na podstawie art. 48 ust. 1, będącego źródłem prawa rodziców do wychowania dziecka zgodnie z ich przekonaniami. Pomimo tego, że *explicite* wynika, że jego podmiotem są rodzice, nałożono na nich obowiązek uwzględnienia w procesie wychowawczym stopnia dojrzałości dziecka, a także jego wolności sumienia i wyznania oraz przekonań. Ta obligatoryjność musi być zatem interpretowana w ścisłym związku z gwarancjami wolności religijnej (art. 53) oraz wolności słowa (art. 54). Z art. 48 wynika, że ustawodawca w sposób bezwarunkowy uznaje podmiotowość prawną dziecka i gwarantuje mu margines autonomii woli dotyczącej rozwoju duchowego oraz wolności przekonań. Prawa dziecka są pośrednio chronione również przez art. 48 ust. 2, stanowiący o możliwości ograniczenia lub pozbawienia praw rodzicielskich. Przy czym należy odczytywać tę gwarancję jako instrument chroniący dziecko przed nadużyciami bądź niedostatecznym poziomem opieki ze strony opiekunów prawnych.

Art. 72 Konstytucji, czyli prawo do ochrony i opieki

Konstytucja RP w sposób najpełniejszy, choć niewyczerpujący, odnosi się do praw dziecka w art. 72. Jest on źródłem następujących uprawnień małoletniego:

- ochrona przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją,
- opieka i pomoc władz publicznych dla dziecka pozbawionego opieki rodzicielskiej,
- prawo do wystuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka w dotyczącym go postępowaniu prawnym.

W literaturze przedmiotu podkreśla się, że z powyższego katalogu wynikają dla dziecka co najmniej dwa prawa podmiotowe. Regulacja ta, choć nie postuluje się *expressis verbis* pojęciem „dobra dziecka”, niewątpliwie służy właśnie ochronie tej wartości i gwarantuje minimalny standard zabezpieczenia dziecka. Ten zaś jest sukcesywnie podnoszony na poziomie ustawowym, m.in. w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.), ustawie o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. 2023 r. poz. 901) oraz ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2023 r. poz. 1426).

Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka

Ochrona praw dziecka w polskiej Ustawie Zasadniczej jest wzmocniona poprzez ustanowienie na szczeblu centralnym Rzecznika Praw Dziecka (art. 72 ust. 4). Nadanie temu organowi rangi konstytucyjnej podkreśla znaczenie odpowiedniego zagwarantowania, a następnie przestrzegania praw dziecka. Ustawa o Rzeczniku Praw

Dziecko wskazuje w art. 3 ust. 2, iż RPD w sposób szczególny jest powołany do ochrony prawa do życia, wychowania w rodzinie, godziwych warunków socjalnych, do nauki i ochrony zdrowia dziecka. Wymienione obszary mają charakter przykładowy. Dziecko jest zarówno beneficjentem wszystkich praw przysługujących każdej jednostce w Konstytucji, jak i podmiotem doświadczającym dodatkowej ochrony prawnej ze względu na jego naturalnie słabszą pozycję oraz niedające się wykluczyć, potencjalne zagrożenia ze strony osób dorosłych.

Rzecznik Praw Dziecka działa na rzecz ochrony praw dziecka, w szczególności:

1. Prawa do życia i ochrony zdrowia,
2. Prawa do wychowania w rodzinie,
3. Prawa do godziwych warunków socjalnych,
4. Prawa do nauki.

Rzecznik Praw Dziecka podejmuje działania zmierzające do ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem, demoralizacją, zaniedbaniem oraz innym złym traktowaniem. Szczególną troską otacza dzieci niepełnosprawne.

Prawa dziecka wynikające z Konwencji

KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 20 listopada 1989 r. została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w następującym brzmieniu: tekst

Prawa dziecka:

1. Prawo do życia i rozwoju (art.6) – nikt nie ma praw odebrać życia, a państwo powinno mu zapewnić odpowiednie warunki do życia i rozwoju.

Artykuł 6

1. Państwa-Strony uznają, że każde dziecko ma niezbywalne prawo do życia.

2. Państwa-Strony zapewnią, w możliwie maksymalnym zakresie, warunki życia i rozwoju dziecka.

2. Prawo do wychowania w rodzinie (art. 5, 9, 11, 18, 20) – dziecko ma prawo do wychowania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, chyba, że nie jest to dla niego

odpowiednie. Rodzice lub opiekunowie powinni wspierać rozwój dziecka i kierować się jego dobrem. Gdy rodzice mieszkają osobno dziecko ma prawo kontaktować się z obojgiem, podobnie w razie rozłączenia z rodzicami dziecka ma prawo utrzymywać z nimi stałe kontakty.

Artykuł 5

Państwa-Strony będą szanowały odpowiedzialność, prawo i obowiązek rodziców lub w odpowiednich przypadkach, członków dalszej rodziny lub środowiska, zgodnie z miejscowymi obyczajami, opiekunów prawnych lub innych osób prawnie odpowiedzialnych za dziecko, do zapewnienia mu, w sposób odpowiadający rozwojowi jego zdolności, możliwości ukierunkowania go i udzielenia mu rad przy korzystaniu przez nie z praw przyznanych mu w niniejszej konwencji.

Artykuł 9

1. Państwa-Strony zapewnią, aby dziecko nie zostało oddzielone od swoich rodziców wbrew ich woli, z wyłączeniem przypadków, gdy kompetentne władze, podlegające nadzorowi sądowemu, zdecydują zgodnie z obowiązującym prawem oraz stosowanym postępowaniem, że takie oddzielenie jest konieczne ze względu na najlepiej pojęte interesy dziecka. Taka decyzja może być konieczna szczególnie w przypadkach nadużyć lub zaniedbań ze strony rodziców, gdy każde z rodziców mieszka oddzielnie, a należy podjąć decyzję odnośnie do miejsca pobytu lub zamieszkania dziecka.

2. W każdym postępowaniu podejmowanym stosownie do ustępu 1 niniejszego artykułu należy umożliwić wszystkim zainteresowanym stronom uczestnictwo w tym postępowaniu oraz wyrażenie przez nie swoich opinii.

3. Państwa-Strony będą szanowały prawo dziecka odseparowanego od jednego lub obojga rodziców do utrzymywania regularnych stosunków osobistych i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców, z wyjątkiem przypadków, gdy jest to sprzeczne z najlepiej pojętym interesem dziecka.

4. W przypadku gdy tego rodzaju separacja jest wynikiem działania podjętego przez Państwo-Stronę, takiego jak zatrzymanie, uwięzienie, wygnanie, deportacja lub śmierć (w tym śmierć spowodowana jakąkolwiek przyczyną podczas zatrzymania przez państwo) jednego lub obojga rodziców dziecka lub dziecka, państwo zapewni, na żądanie, rodzicom dziecka, dziecku lub – jeżeli będzie to właściwe – innemu członkowi rodziny podanie istotnych informacji dotyczących miejsca pobytu nieobecnego(ych) członka(ów) rodziny, jeśli treść tej informacji nie przyniesie szkody dobru dziecka. Ponadto Państwa-Strony zapewnią, aby wniesienie takiej prośby samo przez się nie pociągało żadnych ujemnych następstw dla osoby (osób), której(ych) dotyczy.

Artykuł 10

1. Zgodnie z wynikającym z postanowienia artykułu 9 ustęp 1 obowiązkiem Państw-Stron wnioski składane przez dziecko lub przez jego rodziców odnośnie do wjazdu lub opuszczenia Państwa-Strony w celu łączenia rodziny będą rozpatrywane przez Państwa-Strony w sposób przychylny, humanitarny i w szybkim trybie. Państwa-Strony ponadto

zapewnią, aby złożenie takiego wniosku nie pociągało za sobą ujemnych skutków dla wnioskodawców oraz członków ich rodzin.

2. Dziecko, którego rodzice przebywają w różnych państwach, będzie miało prawo do utrzymywania regularnych, z wyjątkiem okoliczności nadzwyczajnych, osobistych stosunków i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców. W tym celu oraz zgodnie z obowiązkiem Państw-Stron wynikającym z postanowienia artykułu 9 ustęp 2 Państwa-Strony będą respektowały prawo dziecka oraz jego rodziców do opuszczenia każdego kraju, w tym własnego, oraz powrotu do ich własnego kraju. Prawo do opuszczenia dowolnego kraju będzie podlegać tylko takim ograniczeniom, które są określone przez prawo i które są niezbędne dla ochrony bezpieczeństwa narodowego, porządku publicznego, zdrowia i moralności społecznej lub praw i swobód innych osób, zgodnych z pozostałymi prawami uznanymi w niniejszej konwencji.

Artykuł 11

1. Państwa-Strony będą podejmowały kroki dla zwalczania nielegalnego transferu dzieci oraz ich nielegalnego wywozu za granicę.

2. W tym celu Państwa-Strony będą popierały zawieranie odpowiednich umów dwustronnych lub wielostronnych albo przystępowanie do istniejących już umów.

3. Prawo do tożsamości (art. 7,8) – dziecko ma prawo do posiadania imienia i nazwiska, obywatelstwa, wiedzy o własnym pochodzeniu. Po narodzinach dziecka powinien być sporządzony akt urodzenia, a dziecko ma prawo poznać swoich rodziców biologicznych i być przez nie wychowywane.

Artykuł 7

1. Niezwłocznie po urodzeniu dziecka zostanie sporządzony jego akt urodzenia, a dziecko od momentu urodzenia będzie miało prawo do otrzymania imienia, uzyskania obywatelstwa oraz, jeśli to możliwe, prawo do poznania swoich rodziców i pozostawania pod ich opieką.

2. Państwa-Strony zapewnią, aby te prawa stały się zgodne z ich prawem wewnętrznym oraz z ich międzynarodowymi zobowiązaniami w tej dziedzinie, w szczególności w przypadkach, gdyby brak tych uregulowań spowodował, iż dziecko zostałoby bezpaństwowcem.

Artykuł 8

1. Państwa-Strony podejmują działania mające na celu poszanowanie prawa dziecka do zachowania jego tożsamości, w tym obywatelstwa, nazwiska, stosunków rodzinnych, zgodnych z prawem, z wyłączeniem bezprawnych ingerencji.

2. W przypadku, gdy dziecko zostało bezprawnie pozbawione części lub wszystkich elementów swojej tożsamości, Państwa-Strony okażą właściwą pomoc i ochronę w celu jak najszybszego przywrócenia jego tożsamości.

4. Prawo do wolności wypowiedzi, wyrażania poglądów i ich poszanowania (art. 12, 13) – stosownie do swojego wieku dziecko ma prawo do swobodnego wyrażania swoich poglądów we wszystkich sprawach jego dotyczących. Prawo jednak to jest ograniczone koniecznością uwzględniania praw i reputacji innych osób, zdrowia albo moralności społecznej.

Artykuł 12

1. Państwa-Strony zapewniają dziecku, które jest zdolne do kształtowania swych własnych poglądów, prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach dotyczących dziecka, przyjmując je z należyłą wagą, stosownie do wieku oraz dojrzałość dziecka.

2. W tym celu dziecko będzie miało w szczególności zapewnioną możliwość wypowiadania się w każdym postępowaniu sądowym i administracyjnym, dotyczącym dziecka, bezpośrednio lub za pośrednictwem przedstawiciela bądź odpowiedniego organu, zgodnie z zasadami proceduralnymi prawa wewnętrznego.

Artykuł 13

1. Dziecko będzie miało prawo do swobodnej wypowiedzi; prawo to ma zawierać swobodę poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji oraz idei wszelkiego rodzaju, bez względu na granice, w formie ustnej, pisemnej bądź za pomocą druku, w formie artystycznej lub z wykorzystaniem każdego innego środka przekazu według wyboru dziecka.

2. Wykonywanie tego prawa może podlegać pewnym ograniczeniom, lecz tylko takim, które są przewidziane przez prawo i które są konieczne:

- 1. dla poszanowania praw lub reputacji innych osób albo*
- 2. do ochrony bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego, bądź zdrowia albo moralności społecznej.*

5. Prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania (art.14)

Artykuł 14

1. Państwa-Strony będą respektowały prawo dziecka do swobody myśli, sumienia i wyznania.

2. Państwa-Strony będą respektowały prawa i obowiązki rodziców lub w odpowiednich przypadkach, opiekunów prawnych odnośnie do ukierunkowania dziecka w korzystaniu z jego prawa w sposób zgodny z rozwijającymi się zdolnościami dziecka.

3. Swoboda wyrażania wyznawanej religii lub przekonań może podlegać tylko takim ograniczeniom, które są przewidziane prawem i są konieczne do ochrony bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego, zdrowia lub moralności społecznej bądź podstawowych praw i wolności innych osób.

6. Prawo do prywatności i zachowania tajemnicy (art. 16) – nikt nie ma prawa ingerować w życie prywatne i domowe oraz korespondencję, chyba, że czyni to dla dobra a także bezpieczeństwa dziecka lub państwa.

Artykuł 16

1. *Żadne dziecko nie będzie podlegało arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w sferę jego życia prywatnego, rodzinnego lub domowego czy w korespondencję ani bezprawnym zamachom na jego honor i reputację.*

2. *Dziecko ma prawo do ochrony prawnej przeciwko tego rodzaju ingerencji lub zamachom.*

7. Prawo do wolności od przemocy (art. 19, 32, 34, 36) – nikt nie ma prawa stosować wobec dziecka jakiegokolwiek przemocy. Dziecko ma prawo ochrony przed przemocą fizyczną, psychiczną, emocjonalną, seksualną i ekonomiczną.

Artykuł 19

1. *Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych, dzieci pozostających pod opieką rodzica(ów), opiekuna(ów) prawnego(ych) lub innej osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem.*

2. *Tego rodzaju środki ochronne powinny obejmować, tam, gdzie jest to właściwe, skuteczne przedsięwzięcia w celu stworzenia programów socjalnych dla realizacji pomocy dziecku oraz osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, jak również innych form działań prewencyjnych dla ustalania, informowania, wszczynania i prowadzenia śledztwa, postępowania, notowania wymienionych wyżej przypadków niewłaściwego traktowania dzieci oraz tam, gdzie jest to właściwe – ingerencję sądu.*

Artykuł 32

1. *Państwa-Strony uznają prawo dziecka do ochrony przed wyzyskiem ekonomicznym, przed wykonywaniem pracy, która może być niebezpieczna lub też może kolidować z kształceniem dziecka, bądź może być szkodliwa dla zdrowia dziecka lub jego rozwoju fizycznego, umysłowego, duchowego, moralnego lub społecznego.*

2. *Państwa-Strony będą podejmowały kroki ustawodawcze, administracyjne, socjalne oraz środki w dziedzinie oświaty dla zapewnienia realizacji postanowień niniejszego artykułu. W tym celu, mając na uwadze odnośne postanowienia innych dokumentów międzynarodowych, Państwa-Strony w szczególności:*

1. *ustanowią minimalny poziom lub poziomy wiekowe dla ubiegania się o podjęcie pracy;*
2. *ustanowią właściwe przepisy odnośnie do wymiaru czasowego oraz warunków zatrudnienia;*

3. ustanowią odpowiednie kary lub inne sankcje do zapewnienia skutecznego stosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 34

Państwa-Strony zobowiązują się do ochrony dzieci przed wszelkimi formami wyzysku seksualnego i nadużyć seksualnych. Dla osiągnięcia tych celów Państwa-Strony podejmą w szczególności wszelkie właściwe kroki o zasięgu krajowym, dwustronnym oraz wielostronnym dla przeciwdziałania:

1. nakłanianiu lub zmuszaniu dziecka do jakichkolwiek nielegalnych działań seksualnych;
2. wykorzystywaniu dzieci do prostytucji lub innych nielegalnych praktyk seksualnych;
3. wykorzystywaniu dzieci w pornograficznych przedstawieniach i materiałach.

Artykuł 36

Państwa-Strony będą bronić dziecko przed wszelkimi innymi formami wyzysku, w jakimkolwiek aspekcie naruszającymi dobro dziecka.

8. Prawo do ochrony zdrowia (art. 24) – państwo powinno zapewnić dziecku dostęp do najlepszej opieki zdrowotnej i umożliwić mu leczenie czy rehabilitację, kiedy są uzasadnione.

Artykuł 24

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do jak najwyższego poziomu zdrowia i udogodnień w zakresie leczenia chorób oraz rehabilitacji zdrowotnej. Państwa-Strony będą dążyły do zapewnienia, aby żadne dziecko nie było pozbawione prawa dostępu do tego rodzaju opieki zdrowotnej.

2. Państwa-Strony będą dążyły do pełnej realizacji tego prawa, a w szczególności podejmą niezbędne kroki w celu:

1. zmniejszenia śmiertelności wśród noworodków i dzieci;
2. zapewnienia udzielania koniecznej pomocy oraz opieki zdrowotnej wszystkim dzieciom, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju podstawowej opieki zdrowotnej;
3. zwalczania chorób i niedożywienia, w tym – w ramach podstawowej opieki zdrowotnej – przez wykorzystanie między innymi łatwo dostępnych technik oraz przez dostarczanie odpowiednich pożywnych produktów żywnościowych i wody pitnej, z uwzględnieniem niebezpieczeństwa oraz ryzyka zanieczyszczenia środowiska naturalnego;
4. zapewnienia matkom właściwej opieki zdrowotnej w okresie przed i po urodzeniu dziecka;
5. zapewnienia, aby wszystkie grupy społeczne, w szczególności rodzice oraz dzieci, były informowane i posiadały dostęp do oświaty oraz otrzymywały wsparcie w korzystaniu z podstawowej wiedzy w zakresie zdrowia dziecka i karmienia, korzyści z karmienia piersią, higieny i warunków zdrowotnych otoczenia, a także zapobiegania wypadkom;

6. rozwoju profilaktycznej opieki zdrowotnej, poradnictwa dla rodziców oraz wychowania i usług w zakresie planowania rodziny.

3. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe i skuteczne kroki na rzecz zniesienia tradycyjnych praktyk przynoszących szkodę zdrowiu dziecka.

4. Państwa-Strony zobowiązują się działać na rzecz sprzyjania i zachęcania do rozwoju współpracy międzynarodowej w celu stopniowego osiągania pełnej realizacji praw uznanych w niniejszym artykule. W związku z tym szczególna uwaga będzie zwrócona na potrzeby krajów rozwijających się.

9. Prawo do godziwych warunków socjalnych (art. 26,27) – dziecko ma prawo do życia w warunkach zapewniających mu właściwy rozwój fizyczny i psychiczny. Jest to jednocześnie obowiązek rodziców, którzy powinni być w tym aspekcie wspierania przez państwo, jeśli rodzina znajduje się w trudnej sytuacji życiowej.

Artykuł 26

1. Państwa-Strony będą uznawać prawo każdego dziecka do korzystania z systemu zabezpieczenia społecznego, w tym ubezpieczeń socjalnych, oraz będą podejmowały niezbędne kroki do osiągnięcia pełnej realizacji tego prawa zgodnie z ich prawem wewnętrznym.

2. Tam, gdzie jest to możliwe, powyższe świadczenia powinny być zabezpieczone z uwzględnieniem zasobów i warunków życia dziecka oraz osób odpowiedzialnych za jego utrzymanie, jak również wszelkich innych okoliczności, odnoszących się do stosowania realizacji świadczeń wnioskowanych przez dziecko lub w jego imieniu.

Artykuł 27

1. Państwa-Strony uznają prawo każdego dziecka do poziomu życia odpowiadającego jego rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, duchowemu, moralnemu i społecznemu.

2. Rodzice (rodzic) lub inne osoby odpowiedzialne za dziecko ponoszą główną odpowiedzialność za zabezpieczenie, w ramach swych możliwości, także finansowych, warunków życia niezbędnych do rozwoju dziecka.

3. Państwa-Strony, zgodnie z warunkami krajowymi oraz odpowiednio do swych środków, będą podejmowały właściwe kroki dla wspomagania rodziców lub innych osób odpowiedzialnych za dziecko w realizacji tego prawa oraz będą udzielały, w razie potrzeby, pomocy materialnej oraz innych programów pomocy, szczególnie w zakresie żywności, odzieży i mieszkań.

4. Państwa-Strony podejmą wszelkie właściwe kroki dla zapewnienia łożenia na utrzymanie dziecka ze strony rodziców lub innych osób ponoszących odpowiedzialność finansową za dziecko, zarówno na terenie Państwa-Strony, jak i za granicą. W

szczególnych wypadkach, gdy osoba ponosząca odpowiedzialność finansową za dziecko mieszka w państwie innym niż dziecko, Państwa-Strony będą dążyły do przystąpienia do umów międzynarodowych lub do zawarcia takich umów, jak również do zawierania odpowiednich porozumień.

10. Prawo do korzystania z dóbr kultury (art. 17,31) – dziecko ma prawo uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych i artystycznych, poznawać kulturę i jej znaczenie.

Artykuł 17

Państwa-Strony uznają ważną rolę spełnianą przez środki masowego przekazu i zapewnią, aby dziecko miało dostęp do informacji oraz materiałów pochodzących z różnorodnych źródeł krajowych i międzynarodowych, szczególnie do tych, które mają na uwadze jego dobro w wymiarze społecznym, duchowym i moralnym oraz jego zdrowie fizyczne i psychiczne. W tym celu Państwa-Strony będą:

1. zachęcały środki masowego przekazu do rozpowszechniania informacji i materiałów, korzystnych dla dziecka w wymiarze społecznym oraz kulturalnym, zgodnie z duchem artykułu 29;
2. zachęcały do rozwoju współpracy międzynarodowej w dziedzinie wytwarzania, wymiany oraz rozpowszechniania tego rodzaju informacji i materiałów, pochodzących z różnorodnych kulturowych źródeł krajowych oraz międzynarodowych;
3. zachęcały do wydawania i rozpowszechniania książek dla dzieci;
4. zachęcały środki masowego przekazu, aby w szczególny sposób uwzględniały potrzeby językowe dzieci należących do mniejszości narodowych lub do rdzennej społeczności;
5. zachęcały do rozwijania odpowiednich kierunków działalności dla ochrony dzieci przed informacjami i materiałami szkodliwymi z punktu widzenia ich dobra, mając na względzie postanowienia artykułów 13 i 18.

Artykuł 31

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do wypoczynku i czasu wolnego, do uczestniczenia w zabawach i zajęciach rekreacyjnych, stosownych do wieku dziecka, oraz do nieskrępowanego uczestniczenia w życiu kulturalnym i artystycznym.

2. Państwa-Strony będą przestrzegały oraz popierały prawo dziecka do wszechstronnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i artystycznym oraz będą sprzyjały tworzeniu właściwych i równych sposobności dla działalności kulturalnej, artystycznej, rekreacyjnej oraz w zakresie wykorzystania czasu wolnego.

11. Prawo do informacji (art. 13) – dziecko ma prawo do każdej informacji, którą potrzebuje stosownie do jego wieku.

Artykuł 13

1. Dziecko będzie miało prawo do swobodnej wypowiedzi; prawo to ma zawierać swobodę poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji oraz idei wszelkiego rodzaju, bez względu na granice, w formie ustnej, pisemnej bądź za pomocą druku, w formie

artystycznej lub z wykorzystaniem każdego innego środka przekazu według wyboru dziecka.

2. Wykonywanie tego prawa może podlegać pewnym ograniczeniom, lecz tylko takim, które są przewidziane przez prawo i które są konieczne:

3. dla poszanowania praw lub reputacji innych osób albo
 4. do ochrony bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego, bądź zdrowia albo moralności społecznej.
12. Prawo do znajomości swoich praw (art. 41, 42) – dorośli powinni dbać o to, aby dziecko znało swoje prawa. Dziecko ma również prawo oczekiwać, że inni wiedzą jakie są jego prawa wynikające z Konwencji, jak i prawa krajowego.

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. poz. 535)

Zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 535)

Po pierwsze: zmianie uległ tytuł ustawy. Obecnie tytuł brzmi: Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej (...) Ustawodawca uznał, że obowiązująca nazwa ustawy stygmatyzuje rodzinę i wskazuje, że wyłącznie rodzina jest środowiskiem, w którym dochodzi do aktów przemocy. Zachowania przemocowe mogą występować również pomiędzy byłymi małżonkami, którzy w świetle prawa nie są rodziną czy osobami żyjącymi w związkach nieformalnych.

Art. 1. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289) wprowadza się następujące zmiany:

1) w tytule ustawy ogólne określenie przedmiotu ustawy otrzymuje brzmienie: „o przeciwdziałaniu przemocy domowej”

Po drugie: na nowo zdefiniowano określenie „przemocy” oraz rozszerzono pojęcie „świadek przemocy”. Zgodnie z art. 2 ust.1, ilekroć w ustawie jest mowa o:

Art. 2. 1. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) przemocy domowej – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej,

w szczególności:

- a. narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b. naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,

- c. powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d. ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e. istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

Po trzecie: sprecyzowano „osoby doznającą przemocy” oraz zdefiniowano określenie „przemocy” oraz rozszerzono pojęcie „świadek przemocy”. Zgodnie z art. 2 ust.1, ilekroć w ustawie jest mowa o:

Art. 2. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

2) osobie doznającej przemocy domowej – należy przez to rozumieć:

a) małżonka, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,

c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,

d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

h) małoletniego – wobec których jest stosowana przemoc domowa;

3) osobie stosującej przemoc domową – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa w pkt 2;

4) świadku przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Powyższe definicje zwracają uwagę na cztery cechy charakteryzujące przemoc domową

i pozwalające ją odróżnić od np. agresji czy konfliktu:

- intencjonalność – to umyślne działanie, mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- nierówność sił w relacji – osoba stosująca przemoc ma przewagę nad ofiarą (np. ekonomiczną, fizyczną, psychiczną, wynikającą ze statusu społecznego, intelektualną);
- naruszenie praw i dóbr osobistych – osoba stosująca przemoc wykorzystując przewagę siły narusza podstawowe prawa osoby doznającej przemocy (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, itd.);

- cierpienie i krzywda, jako skutek – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawiają, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Ważna jest także poniższa definicja:

2. Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2.”;

Kolejne zmiany w ustawie to:

1. doprecyzowano słownictwo używając określeń:
 - osoba doznająca przemocy domowej zamiast: ofiara,
 - osoba stosująca przemoc domową, zamiast: sprawca,
 - małoletni, zamiast: dziecko.
2. wprowadzono zmiany mające na celu modyfikację pracy zespołów interdyscyplinarnych i dotychczasowych grup roboczych, które to zmiany przyczynią się do dookreślenia zadań oraz wprowadzenia nowych rozwiązań prawnych wpływających na usprawnienie ich pracy.
3. Zespołowi interdyscyplinarnemu przypisano jedynie zadania o charakterze strategicznym, poprzez które kształtowana będzie lokalna polityka przeciwdziałania przemocy domowej, natomiast rozpatrywanie spraw indywidualnych będzie należało do zadań grup diagnostyczno-pomocowych, które zastępują dotychczas funkcjonujące grupy robocze.
4. Zmienia się skład grupy diagnostyczno-pomocowej. Zmniejszeniu ulega liczba osób pracujących z osobą doznającą przemocy. Powyższe przyczyni się do zapewnienia komfortu osobie doznającej przemocy. Ponadto członkom grupy diagnostyczno-pomocowej przypisane zostały tylko i wyłącznie działania dostosowane do indywidualnych potrzeb osób doznających przemocy.
5. Ponadto wprowadzono przepis obligujący grupę diagnostyczno-pomocową do monitorowania sytuacji osób lub rodzin dotkniętych przemocą domową, a także zagrożonych jej wystąpieniem, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.

I to co najważniejsze!

6. Zawarto przepis zawiadomienia osoby stosującej przemoc domową o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność, co często miało miejsce i nie nadawało trybu wszczynania procedury.

Ważne uregulowania

Art. 9d. 1. Podejmowanie interwencji w środowisku odbywa się na podstawie procedury „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową.

2. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez osoby, o których mowa w art. 9a ust. 11–11d, w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej.

4. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”

Podmiotami zobowiązanymi do działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” są:

- przedstawiciele jednostek pomocy społecznej,
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia.

Wymienione podmioty są uprawnione i zarazem zobowiązane do prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” w każdym przypadku uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie.

Procedurę „Niebieskie Karty” należy wszcząć na podstawie samego uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy domowej chociażby nieopartego żadnymi dowodami. Podkreślam: samego uzasadnionego podejrzenia (art. 9d ust. 4 ustawy).

Zmieniono wzory Niebieskich kart – ich zawartość znajduje się w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie karty” oraz wzorów formularzy Niebieskie karty

W związku z koniecznością wypracowania w Fundacji standardów ochrony małoletnich (najpóźniej w terminie 6 miesięcy od daty wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego) i konieczności umieszczenia w nim, zgodnie z art. 22 b pkt 3 „procedur i osób odpowiedzialnych za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz w przypadku instytucji, które posiadają takie uprawnienia, osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”.

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny oraz opiekuńczy, a także niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1606)

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. („Ustawa Kamilka”) wprowadza zmiany w kilku ustawach. Między innymi są to:

Zmiany w ustawie z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich

- w tytule ustawy ogólne określenie przedmiotu ustawy otrzymuje brzmienie: „o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich”;
- art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1. Ustawa określa szczególne środki ochrony przeciwdziałające zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i szczególne środki ochrony małoletnich.”;

- art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. 1. Szczególnymi środkami ochrony przeciwdziałającymi zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, o których mowa w art. 1, są:

1) Rejestr Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym;

2) obowiązki pracodawców i innych organizatorów w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi oraz pracowników i innych osób dopuszczanych do takiej działalności;

3) określenie miejsc szczególnego zagrożenia przestępczością na tle seksualnym.

Szczególnymi środkami ochrony małoletnich, o których mowa w art. 1, są:

1) ocena prawdopodobieństwa ponownego popełnienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego;

2) standardy ochrony małoletnich;

3) analiza zdarzeń, w wyniku których małoletni na skutek działania rodzica albo opiekuna prawnego lub faktycznego poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu;

4) Krajowy Plan Przeciwdziałania Przemocy na Szkodę Małoletnich oraz Krajowy Plan Przeciwdziałania Przepęstwom Przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na Szkodę Małoletnich;

5) kontrola wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 21 oraz art. 22b.”; Dziennik Ustaw – 6 – Poz. 1606

- w art. 12 pkt 6 i 7 otrzymują brzmienie:

Art. 12. Prawo do uzyskania informacji o osobie ujętej w Rejestrze, której dane zostały zgromadzone w Rejestrze z dostępem ograniczonym, przysługuje:

„6) pracodawcom – przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, w zakresie uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zgromadzone w tym Rejestrze;

7. innym organizatorom – przed dopuszczeniem osoby do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, w zakresie uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zgromadzone w tym Rejestrze;”;

Nowe obowiązki pracodawcy wynikające ze zmiany ustawy

Nowe brzmienie rozdz. 3 wejdzie w życie z dn. 15.02.2024 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606).

Rozdział 3

Obowiązki pracodawców i innych organizatorów w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub z opieką nad nimi oraz osób zatrudnianych i dopuszczanych do takiej działalności.

Art. 21. 1. Przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi na pracodawcy lub innym organizatorze takiej działalności oraz na osobie, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do takiej działalności, ciąży obowiązki określone w ust. 2–8.

2. Pracodawca lub inny organizator uzyskuje informacje, czy dane osoby, o której mowa w ust. 1, są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.

3. Osoba, o której mowa w ust. 1, przedkłada pracodawcy lub innemu organizatorowi informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.

4. Osoba, o której mowa w ust. 1, posiadająca obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita Polska, ponadto przedkłada pracodawcy lub innemu organizatorowi informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej, związanej z kontaktami z dziećmi.

5. Osoba, o której mowa w ust. 1, składa pracodawcy lub innemu organizatorowi oświadczenie o państwie lub państwach, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa, oraz jednocześnie przedkłada pracodawcy lub innemu organizatorowi informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej, związanej z kontaktami z dziećmi.

6. Jeżeli prawo państwa, o którym mowa w ust. 4 lub 5, nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej, związanej z kontaktami z dziećmi, przedkłada się informację z rejestru karnego tego państwa.

Dwa oświadczenia

7. W przypadku, gdy prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja, o której mowa w ust. 4–6, nie przewiduje jej sporządzenia lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego, osoba, o której mowa w ust. 1, składa pracodawcy lub innemu organizatorowi oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

8. Oświadczenia, o których mowa w ust. 5 i 7, składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

9. Informacje, o których mowa w ust. 2, pracodawca lub inny organizator utrzuwa w formie wydruku i załącza do akt osobowych pracownika albo dokumentacji dotyczącej osoby dopuszczonej do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi. Informacje oraz oświadczenia, o których mowa w ust. 3–7, pracodawca lub inny organizator załącza do akt osobowych pracownika albo dokumentacji dotyczącej osoby dopuszczonej do takiej działalności.

10. Wykonanie obowiązków, o których mowa w ust. 1–8, nie jest wymagane przed dopuszczeniem do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, członka rodziny małoletniego, lub osoby znanej osobiście rodzicowi małoletniego albo przedstawicielowi ustawowemu małoletniego, gdy jest ona wykonywana w stosunku do małoletniego dziecka, którego rodzic albo przedstawiciel ustawowy są dopuszczającymi do działalności.

11. Przez członka rodziny, o którym mowa w ust. 10, należy rozumieć osobę spokrewnioną albo osobę niespokrewnioną, pozostającą w faktyczny związku oraz wspólnie zamieszkującą i gospodarującą.

Podmioty zobowiązane do wprowadzenia „Standardów ochrony małoletnich”

Rozdział 4b wejdzie w życie z dn. 15.02.2024 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606).

Rozdział 4b

Standardy ochrony małoletnich

Art. 22b. Obowiązek wprowadzenia standardów ochrony małoletnich, zwanych dalej „standardami”, ma każdy:

1. organ zarządzający jednostką systemu oświaty, o której mowa w art. 2 pkt 1–8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900), oraz inną placówką oświatową, opiekuńczą, wychowawczą, resocjalizacyjną, religijną, artystyczną, medyczną, rekreacyjną, sportową lub związaną z rozwijaniem zainteresowań, do której uczęszczają albo w której przebywają lub mogą przebywać małoletni;
2. organizator działalności oświatowej, opiekuńczej, wychowawczej, resocjalizacyjnej, religijnej, artystycznej, medycznej, rekreacyjnej, sportowej lub związanej z rozwijaniem zainteresowań przez małoletnich.

Wymagane treści w opracowaniu „Standardy ochrony małoletnich”

Standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem to zbiór zasad, które pomagają tworzyć bezpieczne i przyjazne środowisko w szkołach, Fundacjach i innych placówkach działających na rzecz dzieci. Zgodnie z rozdziałem 4b w dokumencie mają być zawarte:

Rozdział 4b

Standardy ochrony małoletnich

Art. 22c. 1. W standardach, w sposób dostosowany do charakteru i rodzaju placówki lub działalności, określa się w szczególności:

1. zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a pracownikiem placówki lub organizatora, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich;

2. zasady i procedurę podejmowania interwencji, w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego;
3. procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz w przypadku instytucji, które posiadają takie uprawnienia, osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”;
4. zasady przeglądu i aktualizacji standardów;
5. zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie pracowników placówki lub organizatora do stosowania standardów, zasady przygotowania tego pracownika do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności;
6. zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania;
7. osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia;
8. sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.

2. W standardach wprowadzanych w placówce lub miejscu prowadzonej działalności, o których mowa w art. 22b, należy określić także:

1) wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone;

2) zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet;

3) procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie;

4) zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

4. W STANDARDACH UWZGLĘDNIĄ SIĘ SYTUACJE DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ DZIECI ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI.

5. Standardy sporządza się mając na względzie konieczność ich zrozumienia przez osoby małoletnie.

6. Podmioty, o których mowa w art. 22b oraz w ust. 3, mają obowiązek co najmniej raz na dwa lata dokonywać oceny standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami. Wnioski z przeprowadzonej oceny należy pisemnie udokumentować.

7. Podmioty, o których mowa w art. 22b oraz w ust. 3, udostępniają standardy na swojej stronie internetowej oraz wywieszają w widocznym miejscu w swoim lokalu, w wersji zupełnej oraz skróconej, przeznaczonej dla małoletnich. Wersja skrócona zawiera informacje istotne dla małoletnich.

Podmioty uprawnione do kontroli posiadania i stosowania „Standardów ochrony małoletnich”

Rozdział 4e

Kontrola obowiązków

1. Podmiotem uprawnionym do kontroli wykonywania obowiązków Fundacji w zakresie swojej właściwości rzeczowej i miejscowej jest Wojewoda Małopolski oraz Minister Zdrowia.

2. Art. 22y. 1. Państwowa Inspekcja Pracy w zakresie swojej właściwości jest uprawniona do kontroli wykonywania przez pracodawcę obowiązku, o którym mowa w art. 21 ust. 2.

W razie stwierdzenia naruszenia wykonywania przez pracodawcę obowiązku, o którym mowa w art. 21 ust. 2, Państwowa Inspekcja Pracy niezwłocznie powiadamia o tym Policję lub prokuratora.

Odpowiedzialność prawna prezesa placówki. Kary za niezrealizowanie postanowień ustawy

Rozdział 4e

Kontrola obowiązków

Art. 23. 2. Kto dopuszcza do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, osobę bez uzyskania informacji, o których mowa w art. 21 ust. 2, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł.”.

3. Kto przed nawiązaniem stosunku pracy lub dopuszczeniem do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, nie wypełnia obowiązku przedłożenia informacji lub oświadczenia, o których mowa w art. 21 ust. 3-7, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł.”.

„Art. 23a. Kto dopuszcza do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych,

rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, osobę wiedząc, że dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze, albo wiedząc, że została prawomocnie skazana za przestępstwo określone w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, przestępstwo określone w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego lub w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł.

Art. 23b. 1. Kto, będąc obowiązany do wprowadzenia standardów ochrony małoletnich nie wykonuje tego obowiązku, podlega karze grzywny do 250 zł albo karze nagany.

2. W razie ponownego stwierdzenia niewykonania obowiązku wprowadzenia standardów ochrony małoletnich, sprawca, podlega karze grzywny nie niższej niż 1000 zł.

Art. 23c. Kto dopuszcza do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi osobę wiedząc, że osoba ta ma obowiązek stosowania się do orzeczonego przez sąd zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5".

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. poz. 1870)

- Rozporządzenie określa:

1. procedurę „Niebieskie Karty”, zwaną dalej „procedurą”;
2. wzory formularzy „Niebieska Karta”, wypełnianych przez przedstawicieli podmiotów.

- Wszczęcie procedury:

§ 2. 1. Wszczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej **lub** zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Uwaga!

Wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” powinno nastąpić, gdy występuje uzasadnione podejrzenie stosowania przemocy domowej (nauczyciel nie musi posiadać dowodów na stosowaną przemoc!)

- Wstępna diagnoza sytuacji w związku z zaistnieniem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy

§ 4. 1. Osoba wszczynająca procedurę dokonuje wstępnej diagnozy sytuacji w związku zaistnieniem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej i przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej **lub** zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

2. Rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi, poszanowanie godności oraz zapewniających bezpieczeństwo.

3. Osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się informacje w prostym, przejrzystym i przystępnym dla niej języku, z uwzględnieniem stanu i okoliczności, które mogą mieć wpływ na zdolność rozumienia i bycie rozumianym.

4. W trakcie rozmowy z osobą stosującą przemoc domową informuje się ją w szczególności o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz wskazuje na konieczność zmiany sposobu postępowania.

5. Działania, o których mowa w ust. 2 i 4, realizuje się uwzględniając warunki, czynniki i potrzeby, w tym dotyczące osób niepełnosprawnych.

§ 5. 1. Jeżeli istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej wobec małoletniego, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.

2. Jeżeli istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej wobec pełnoletniej osoby nieporadnej ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności opiekuna prawnego lub faktycznego lub pełnoletniej osoby przez nią wskazanej.

3. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobami stosującymi przemoc domową wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, z późniejszymi zm.), zwanej dalej „osobą najbliższą”, lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego.

4. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobą stosującą przemoc domową wobec pełnoletniej osoby nieporadnej, o której mowa w ust. 2, jest opiekun prawny lub faktyczny, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności osoby najbliższej, a w razie jej braku – w obecności innej osoby pełnoletniej przez nią wskazanej.

5. Działania z udziałem osób doznających przemocy domowej, o których mowa w ust. 1 i 2, przeprowadza się, w miarę możliwości, w obecności psychologa.

- Przekazanie wypełnionej karty „B” w przypadku osoby małoletniej będącej ofiarą

§ 6. 1. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”. [dotyczy pełnoletnich]

2. Jeżeli osobą doznającą przemocy domowej jest małoletni, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu, a w przypadkach, o których mowa w § 5 ust. 3 – osobie najbliższej lub pełnoletniej osobie wskazanej przez małoletniego.

3. Jeżeli osobą doznającą przemocy domowej jest osoba, o której mowa w § 5 ust. 2, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się opiekunowi prawnemu lub faktycznemu lub pełnoletniej osobie wskazanej przez osobę doznającą przemocy domowej, o której mowa w § 5 ust. 2, a w przypadkach, o których mowa w § 5 ust. 4 – osobie najbliższej lub pełnoletniej osobie wskazanej przez osobę doznającą przemocy domowej.

4. Formularza „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się osobie stosującej przemoc domową.

5. Wzór formularza „Niebieska Karta – B” jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

- Przekazanie formularza karty „A” do zespołu interdyscyplinarnego

§ 6. 1. Formularz „Niebieska Karta- A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia wszczęcia procedury, przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego.

2. Kopię wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” pozostawia się u wszczynającego procedurę.

- Dalsze postępowanie prowadzi Zespół Interdyscyplinarny. W pierwszej kolejności powołuje tzw. grupę diagnostyczno-pomocową. Jej posiedzenie odbywa się w terminie najpóźniej 5 dni roboczych od dnia otrzymania formularza karty – „A”.

Wzory formularza Karty – „A” i Karty „B” umieszczone są w dokumencie „Standardy ochrony małoletnich”.

Materiał 2. Przemoc domowa

Przemoc domowa – sytuacja podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej (rodzaje przemocy domowej, rozpoznawanie, zgłaszanie przez dziecko, pracownika lub osoby z zewnątrz, wstępna ocena sytuacji osoby krzywdzonej).

Definicja przemocy domowej

Pod pojęciem „przemoc domowa” – należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a. narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b. naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c. powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d. ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e. istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

Rodzaje przemocy domowej

- *przemoc fizyczna* – to każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała dziecka. Często powoduje różnego rodzaju urazy.
- *przemoc psychiczna* („maltretowanie psychiczne”¹⁾) – to powtarzający się wzorec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u dziecka poczucie, że jest nic nie warte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych.

Wyróżnia sześć form maltretowania psychicznego:

1. Odtrącanie (werbalne i niewerbalne wrogie odrzucanie lub poniżanie).
2. Zastraszanie.
3. Wyzyskiwanie /przekupstwo.
4. Odmowa reakcji emocjonalnych (ignorowanie potrzeb dziecka, nieokazywanie pozytywnych uczuć, brak emocji w interakcji z dzieckiem).
5. Izolowanie (odmawianie dziecku kontaktów z rówieśnikami i dorosłymi).
6. Zaniedbywanie rozwoju umysłowego, nauki, zdrowia, opieki medycznej.

Krzywdzenie psychiczne dziecka to kategoria, w której najczęściej nie ma widocznych dowodów winy sprawcy. Występują natomiast u dziecka objawy jako konsekwencja

tego rodzaju przemocy. Podstawowym narzędziem zatrzymania przemocy psychicznej jest praca z rodziną, która odbywać się może w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

- *przemoc seksualna* – według Światowej Organizacji Zdrowia przemoc seksualna to zaangażowanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszająca prawo i obyczaje danego społeczeństwa. Z wykorzystywaniem seksualnym mamy do czynienia wtedy, gdy występuje ono pomiędzy dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem i innym dzieckiem, w sytuacji zależności, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w stosunku opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby.

Aktywność taka może obejmować:

1. nakłanianie lub zmuszanie dziecka do udziału w jakichkolwiek prawnie zabronionych czynnościach seksualnych,
 2. wykorzystywanie dziecka do prostytucji lub innych nielegalnych praktyk seksualnych,
 3. wykorzystywanie dziecka do produkcji przedstawień i materiałów pornograficznych.
- *zaniedbywanie* – to jedna z form krzywdzenia dziecka polegająca na incydentalnym, bądź chronicznym niezaspokajaniu jego potrzeb oraz nierespektowaniu podstawowych praw, powodująca zaburzenia jego zdrowia, a także generująca trudności rozwojowe (prof. Maria Kolankiewicz).

Ta forma przemocy wskazuje na potrzebę szerszej diagnozy systemu rodzinnego pod kątem wydolności wychowawczej rodziców.

Rozpoznawanie przemocy wobec dziecka

Rozpoznawanie przemocy wobec dziecka odbywa się poprzez:

- ujawnienie przez dziecko przemocy domowej,
- informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy,
- analizę objawów krzywdzenia występujących u dziecka,
- ocenę stopnia ryzyka wystąpienia przemocy w danej rodzinie.

Ujawnienie przez dziecko przemocy w rodzinie ma miejsce wtedy, kiedy dziecko poinformuje pracownika Fundacji o tym, że doznaje jednej lub kilku jednocześnie form przemocy ze strony swoich najbliższych. Ujawnienie jest dla dziecka bardzo trudnym momentem, świadczy o doznawanym dużym bólu i determinacji.

Fakt ujawnienia nie podlega ocenie uwiarygadniającej ze strony pracownika Fundacji, wymaga zareagowania!

Informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy w rodzinie

Informacje o krzywdzeniu dziecka /małoletniego mogą pochodzić od bezpośrednich świadków przemocy, np. od rodzica niekrzywdzącego, rodzeństwa, kolegi, koleżanki, sąsiada, osoby z dalszej rodziny dziecka, przypadkowego świadka przemocy.

W każdym przypadku informacje o przemocy wobec dziecka wskazywane jako fakty, a nie domniemania, należy potraktować z pełną odpowiedzialnością i zareagować zgodnie z obowiązującymi zasadami wskazanymi w niniejszej procedurze.

Podobnie jak w przypadku ujawnienia przemocy przez samo dziecko, pracownik nie dokonuje oceny wiarygodności podawanych informacji. Zobowiązany jest do zareagowania na taki sygnał.

Fakt ujawnienia przemocy przez osoby inne nie podlega ocenie uwiarygadniającej ze strony pracownika Fundacji, wymaga zareagowania

Zgłaszanie przemocy domowej przez dziecko

1. Każde dziecko uczęszczające na zajęcia do Fundacji Pełnej Życia może zgłosić ustnie dowolnej osobie, do której ma zaufanie, będącej pracownikiem Fundacji fakt stosowania wobec niego przemocy domowej.
2. Zgłoszenie doznawanej krzywdy przez małoletniego może nastąpić w bezpośredniej rozmowie, SMS-em, drogą elektroniczną, telefoniczną lub inną dostępną, w każdym czasie.
3. W przypadku dziecka obcojęzycznego lub mającego trudności w mowie i piśmie, osoba, do której zgłosiło się dziecko zapewnia pomoc w nawiązaniu komunikacji poprzez skorzystanie z pomocy osoby władającej językiem obcym lub zapewnia komunikację w innych formach, np. poprzez wykorzystanie alternatywnych i wspomagających metod komunikacji (ang. augmentative and alternative communications – AAC).
4. Osoba, która powzięta informację od krzywdzonego dziecka podejmuje w pierwszej kolejności działania mające na celu zatrzymanie krzywdzenia dziecka.
5. W przypadku zagrożenia życia dziecka, po przekazaniu informacji prezesowi Fundacji, zawiadamia w trybie pilnym odpowiednie służby porządkowe – policję o zagrożeniu życia dziecka.
6. W ramach procedury funkcjonariusz policji: udziela niezbędnej pomocy osobie doznającej przemocy, w tym dostępu do pomocy medycznej, podejmuje czynności chroniące życie, zdrowie i mienie, zabezpiecza ślady i dowody przestępstwa oraz podejmuje działania mające na celu zapobieżenie dalszym zagrożeniom mogącym występować w tej rodzinie, zgodnie z zasadami i procedurami postępowania w takiej sytuacji.
7. W przypadkach niewymagających podejmowania nagłych interwencji, osoba, która powzięta informację, postępuje zgodnie z procedurą obowiązującą w Fundacji.

Zgłaszanie przemocy domowej przez pracownika Fundacji

1. Każdy pracownik Fundacji, który zauważy lub podejrzewa u dziecka symptomy krzywdzenia, jest zobowiązany zareagować – jeśli to konieczne, udzielić pierwszej pomocy.
2. Pracownik w trybie pilnym przekazuje informację o zaobserwowanym zdarzeniu prezesowi Zarządu, dołączając pisemną notatkę zawierającą istotne informacje dotyczące: wyglądu, stanu, dolegliwości oraz zachowania dziecka, cytaty jego wypowiedzi oraz podjęte działania.
3. Prezes Zarządu jako osoba upoważniona do prowadzenia spraw związanych z przemocą wobec dzieci / wraz z osobą zgłaszającą wypełniają tzw. Kartę zgłoszenia – załącznik 1. Na karcie podpisują się: prezes i osoba zgłaszająca.

Zgłaszanie przemocy domowej przez osoby z zewnątrz

1. Osoba, która jest świadkiem stosowanej przemocy domowej wobec małoletniego /dziecka ma prawo do zgłoszenia podejrzenia stosowania przemocy lub przemocy w Fundacji.
2. W celu zgłoszenia stosowanej wobec dziecka przemocy domowej ww. osoba jest obowiązana dokonać zgłoszenia bezpośredniego prezesowi.
3. W trakcie rozmowy z prezesem osoba wskazuje na fakty, na podstawie których domniema o stosowaniu przemocy domowej wobec dziecka.
4. Osoba zgłaszająca przemoc jest zobowiązana wylegitymować się dokumentem zawierającym fotografię oraz wskazać dane do kontaktu.
5. Zgłaszający przemoc domową jest informowany o zasadach przetwarzania jego danych osobowych, udostępnionych prezesowi oraz zasadach ich przetwarzania i bezpieczeństwa danych osobowych.
6. W przypadku zgłoszeń anonimowych do Fundacji, w tym telefonicznych, pracownik sporządza notatkę z rozmowy telefonicznej i archiwizuje wydruk połączeń.
7. W sytuacji, jak w pkt 7, pracownik zawiadamia prezesa o anonimowym zgłoszeniu, dołączając notatkę z rozmowy telefonicznej ze zgłaszającym lub wydruk ze skrzynki elektronicznej Fundacji.
8. W przypadkach anonimowych zgłoszeń stosowanie przemocy wobec dziecka /małoletniego podlega analizie i zdiagnozowaniu.
9. Pracownik, do którego wpłynęło zgłoszenie podejrzenia stosowania przemocy lub jej stosowania, wypełnia Kartę zgłoszenia – załącznik 1, w obecności – o ile to możliwe – osoby zgłaszającej i w trybie pilnym przekazuje ją koordynatorowi „Strategii ochrony małoletnich” – prezesowi. Na karcie podpisuje się osoba, do której wpłynęło zgłoszenie i osoba zgłaszająca.
10. W przypadku, gdy zgłaszana przemoc zagraża życiu lub zdrowiu małoletniego, osoba pozyskująca taką wiedzę, jest obowiązana w trybie pilnym zawiadomić policję.

Wstępna ocena sytuacji osoby krzywdzonej

1. W każdym przypadku zgłoszenia krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia dziecka, prezes Fundacji powołuje Zespół Interwencyjny do wstępnego zdiagnozowania sytuacji ofiary, w szczególności, tzw. czynniki ryzyka oraz dane świadczące o przemocy lub wykluczające ją: kto jest sprawcą krzywdzenia i w jakiej relacji pozostaje z dzieckiem, jak często i od jak dawna dziecko jest krzywdzone, informacje o zachowaniach pozostałych członków rodziny wobec dziecka, relacjach jakie ma dziecko z osobą rodzica niekrzywdzącego, o osobach wspierających je, informacje o innych czynnikach towarzyszących przemocy – np. uzależnieniu rodziców od alkoholu.
2. W skład Zespołu wchodzi: prezes, psycholog, pedagog specjalny, pracownik zgłaszający podejrzenie stosowania przemocy.
3. Zaleca się, by Zespół przeprowadził rozmowę z osobą krzywdzoną i osobą zgłaszającą podejrzenie lub krzywdzenie dziecka /małoletniego, a także z rodzicem /opiekunem „niekrzywdzącym”.
4. Wstępna diagnozę przeprowadza się z wykorzystaniem kart obserwacji i diagnozy, będących załącznikiem 4.
5. W przypadku uwiarygodnienia podejrzenia stosowania przemocy lub stwierdzenie jej stosowania, pedagog wszczyna procedurę „Niebieskie Karty”.
6. W przypadkach niewskazujących na wiarygodność zgłoszenia (pomówienie, konfabulacja, kłamstwo) – terapeuci prowadzą wnikliwą obserwację małoletniego i w terminie 3 miesięcy od zgłoszenia ponownie w składzie, jak w pkt. 2 dokonują oceny sytuacji dziecka /małoletniego.

Materiał 3. Zalecenia do prowadzenia rozmowy z ofiarą doznającą przemocy domowej.

Celem rozmowy z dzieckiem jest zebranie informacji potwierdzających (bądź niepotwierdzających) jego krzywdzenie w rodzinie, określających charakter i okoliczności zdarzeń, rolę i zachowanie innych członków rodziny oraz zidentyfikowanie sprawcy. Nie wolno jednak zapomnieć, że celem spotkania jest również – a może przede wszystkim – udzielenie dziecku wsparcia. Sposób prowadzenia rozmowy z dzieckiem powinien oczywiście uwzględniać jego wiek i możliwości rozwojowe, ale również to, czy dziecko samo ujawniło doświadczenie krzywdy domowej, czy też podejrzenie zrodziło się w oparciu o inne przesłanki np. informacje osób trzecich, czy zaobserwowane u dziecka symptomy fizyczne i/lub behawioralne.

W pierwszym przypadku terapeuta, pracownik, do którego zwróciło się dziecko, musi pamiętać, że został uznany za tą osobę, u której można szukać wsparcia, której można zaufać.

W drugim, nieodzowne jest zadbanie o zdobycie tego zaufania. Można porozmawiać na wstępie z dzieckiem na tematy neutralne, ale dla niego istotne. Zapytać np. o zainteresowania, sukcesy, opinie na temat ważnych dla niego spraw.

Trzeba okazać werbalnie i niewerbalnie, że jest się zainteresowanym dzieckiem, jako osobą, że jest kimś ważnym dla rozmówcy.

Rozmowa musi być w miejscu bezpiecznym i cichym. Czas rozmowy jest czasem przeznaczonym tylko dla dziecka. Nie ma tu miejsca na odbieranie telefonów, wychodzenie na chwilę w „pilnych sprawach”, okazywanie zniecierpliwienia. Warto jeszcze raz podkreślić, dziecko musi widzieć i czuć, że teraz jest najważniejsze. Trzeba liczyć się z tym, że może być ono nieprzygotowane do zwierzeń, nieprzyjemnie zaskoczone sytuacją, może starać się ukryć fakt krzywdzenia przez rodziców szczególnie, gdy sprawa będzie się wiązać z przemocą seksualną.

W rozmowie mogą mu towarzyszyć:

- uczucie wstydu,
- lęk o przyszłość swoją i swojej rodziny,
- lęk przed obwinianiem go przez rodziców za kłopoty wynikające z ujawnienia sprawy,
- lęk przed zemstą sprawcy przemocy,
- brak znajomości odpowiedniego słownictwa (szczególnie, gdy rozmowa będzie dotyczyć przemocy o podłożu seksualnym).

Mogą również ujawniać się mechanizmy obronne, pozwalające dziecku radzić sobie z traumą. Mechanizmy chroniące go przed bólem, cierpieniem i samotnością i pozwalające zachować mimo wszystko wiarę i przywiązanie do rodziców, ale utrudniające szczerą rozmowę. Są to:

- tłumienie – świadome unikanie bolesnych wspomnień lub uczuć,

- wyparcie - usuwanie i niedopuszczanie do świadomości wspomnień, które przywołują bolesne skojarzenia,
- zaprzeczenie - wmawianie sobie, że zdarzenie, którego doświadczyło lub którego było świadkiem wcale nie miało miejsca („to się naprawdę nie zdarzyło”),
- minimalizacja - minimalizowanie znaczenia doznawanej krzywdy na zasadzie: „gorsze rzeczy się zdarzają”,
- racjonalizacja - znajdowanie takiego wytłumaczenia dla zachowania osoby, która stosuje przemoc, aby zwolnić ją z odpowiedzialności za krzywdzenie.

Pracownik będzie musiał poradzić sobie z własnymi negatywnymi emocjami: lękiem, złością, poczuciem bezradności. Z obawą przed dodatkowym skrzywdzeniem dziecka podczas rozmowy i przed mieszaniami się w „nie swoje sprawy”.

Pierwszy krok w rozmowie, to nawiązanie dobrego kontaktu z dzieckiem. Jeżeli to się uda, można delikatnie przejść do zadawania mu pytań.

Trzeba dziecko /małoletniego w tym momencie rozmowy zapewnić, że ma prawo czegoś nie wiedzieć, nie rozumieć pytania lub nie chcieć na nie odpowiedzieć. Taka informacja wzmocni jego poczucie bezpieczeństwa i zmniejszy prawdopodobieństwo, że starając się spełnić oczekiwania rozmówcy będzie mówiło nieprawdę.

Zasadą jest używanie w rozmowie z dzieckiem prostego, zrozumiałego języka (zdania pojedyncze, bez podwójnych przeczeń, trudnych wyrazów itd.). Stawiane pytania powinny mieć otwarty charakter, umożliwiający dziecku opowiedzenie własnymi słowami o tym co mu się przytrafiło. Pytania takie mogą zaczynać się od wyrażień:

- czy możesz powiedzieć coś więcej na ten temat?
- czy chciałbyś jeszcze coś dodać?
- czy mógłbyś mi o tym opowiedzieć?
- wyjaśnij mi to dokładnie, chciałbym lepiej zrozumieć.

Nie można zadawać pytań sugerujących. Powinno się także unikać pytań zaczynających się od słów: dlaczego? po co? mogących wywołać w dziecku poczucie winy. Podczas swojej wypowiedzi dziecko cały czas powinno mieć świadomość, że jest uważnie słuchane. Pracownik powinien używać świadczących o tym sygnałów. Mogą mieć one charakter niewerbalny (gesty, mimika), jak i werbalny. Sygnały werbalne to między innymi: zwroty para-językowe (np. uhm, aha, no tak), parafrazowanie i odzwierciedlanie. Parafrazowanie można wykorzystać, gdy w rozmowie nastąpi naturalna przerwa, gdy dziecko nagle zamilknie lub zawiesi głos na końcu zdania i da do zrozumienia, że czeka na jakąś reakcję. Istotą parafrazowania jest powtórzenie własnymi słowami tego, co powiedziało dziecko. Można je zacząć od słów: *o ile dobrze Cię zrozumiałem... chcesz przez to powiedzieć, że... próbuję zrozumieć, to znaczy, że... czy mam rację myśląc, że...* Odzwierciedlanie to nazywanie odczuć rozmówcy, podkreślające zrozumienie przekazów tak werbalnych, jak i pozawerbalnych. Może zacząć się zwrotami: *widzę, że jest Ci smutno... wygląda na to, że bardzo Cię niepokoi...*

Dodatkowe wskazówki, którymi warto się kierować rozmawiając z dzieckiem, co do którego istnieje podejrzenie, że jest krzywdzone w rodzinie:

- Trzeba zachować spokój.
- Nie można okazywać złości, zszokowania czy zakłopotania tym co dziecko mówi.
- Trzeba też powstrzymać się od wypowiadania negatywnych sądów o „agresorze”.
- Pracownik nie jest śledczym. W rozmowie, którą prowadzi nie chodzi o zbieranie dowodów, ustalanie szczegółów i niepodważalnych faktów. Jeżeli sprawa okaże się poważna, ustali je sędzia i psycholog specjalista.
- Trzeba starać się oszczędzić dziecku traumy, związanej z koniecznością kilkukrotnego powtarzania bolesnych szczegółów.
- Należy pozwolić dziecku ujawnić to, na co jest gotowe.
- Nie wolno pospieszać dziecka, trzeba dostosować się do jego tempa relacjonowania wydarzeń.
- Należy je upewnić, że dobrze robi ujawniając krzywdy, których doznało, pochwalić je za to, zapewnić, że to co się stało nie jest jego winą, że nie ponosi również odpowiedzialności za to, że nie powiedziało o tym, co mu się przydarzyło od razu.
- Należy przejawiać zaufanie i wiarę w to, co mówi i przyjmować to bez osądzania.
- Nie należy dramatyzować, tworzyć atmosfery sensacji, wyjątkowości wydarzeń, ale jednocześnie nie należy udawać przed dzieckiem, że wszystko jest w porządku.
- Dziecko powinno odczuć, że to o czym opowiada, nie powinno mieć miejsc.
- Nie wolno zaprzeczać lub bagatelizować jego uczuć.
- Trzeba w tych uczuciach mu towarzyszyć. Wyrazić wprost, że się je widzi i rozumie. Nie mają w tym momencie większego sensu stwierdzenia typu: wszystko będzie dobrze, nie płacz, nie przejmuj się. Można jednak starać się mu wytłumaczyć, że są dzieci mające podobne problemy, z którymi czują się tak samo, że różne trudności, które przeżywa, np. ból fizyczny, koszmary nocne, złe samopoczucie itp., miną.
- Nie można obiecywać dziecku zachowania rozmowy w tajemnicy. Spełnienie obietnicy uniemożliwiłoby podjęcie jakiejkolwiek interwencji.
- Nie można składać innych pochopnych obietnic. Nie ma pewności, jak dalej potoczą się losy dziecka. Nie wiadomo czy sprawca od razu zostanie odizolowany od niego, jak zareaguje jego rodzina, czy nikt inny już go nie skrzywdzi.
- Na koniec spotkania trzeba wyraźnie powiedzieć dziecku, że mu się wierzy i poinformować je, co dalej będzie się działo, z kim będą przeprowadzone rozmowy, aby spróbować mu pomóc.
- Rozmowę trzeba spróbować zakończyć jakąś pozytywną uwagą.

Materiał 4. Załączniki do procedury „Niebieskie karty”

1. Wzór Karty zgłoszenia krzywdzenia dziecka /małoletniego – załącznik 1
2. Wzór oświadczenia o poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia dzieci /małoletnich – załącznik 2
3. Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy wobec dzieci – załącznik 3
4. Algorytm postępowania w przypadku podejrzenia przemocy domowej wobec dziecka /małoletniego – załącznik 4
5. Kwestionariusz diagnostyczny oszacowania zaniedbania dziecka – załącznik 5
6. Wzór formularza „Niebieskiej Karty – „A” – załącznik 6
7. Wzór formularza „Niebieskiej Karty – B” - załącznik 7
8. Zadania pracowników fundacji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia dziecka /małoletniego w formie przemocy domowej

Załącznik 1 do „Standardów ochrony dzieci”

Wzór

KARTA ZGŁOSZENIA PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA DZIECKA

Dotyczy dziecka:

Osoba
zgłaszająca:

Imię i nazwisko:

Dane do
kontaktu:

Stopień
pokrewieństwa:

Źródło wiedzy
lub informacji o
przemocy

Data zgłoszenia:

Forma
zgłoszenia:

Pisemna, bezpośrednio, listownie, drogą mailową [niepotrzebne skreślić]

Fakty wskazujące
na stosowaną
przemoc podane
przez osobę
zgłaszającą:

Inne informacje
o dziecku,
rodzinie,

Załącznik 2 do „Standardów ochrony dzieci”

Oświadczenie o zachowaniu poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia dziecka /małoletniego oraz przetwarzanych danych osobowych

Oświadczenie o poufności

1. Oświadczam, że:

1. zapoznano mnie z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych, a w szczególności z treścią ogólnego Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r. oraz Ustawy o Ochronie Danych Osobowych;
2. zapoznano mnie ze „Standardami Ochrony Dzieci” wdrożonymi w Fundacji Pełnej Życia
3. zachowam poufność informacji i danych, które uzyskałam/em przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz znane mi są przepisy o odpowiedzialności karnej za udostępnienie danych osobowych lub umożliwienie do nich dostępu osobom nieupoważnionym

2. Zobowiązuję się do:

1. przetwarzania danych osobowych wyłącznie w zakresie i celu przewidzianym w powierzonych przez Administratora obowiązkach;
2. nieujawniania danych zawartych w zbiorach danych, do których uzyskałam/em dostęp za upoważnieniem administratora danych;
3. nieujawniania sposobów zabezpieczeń danych osobowych przetwarzanych w Fundacji;
4. wykonywania operacji przetwarzania danych, zgodnie z Regulaminem Ochrony Danych Osobowych;
5. zabezpieczenia tych danych przed dostępem osób nieupoważnionych;
6. ochrony danych osobowych przed przypadkowym lub niezgodnym z prawem zniszczeniem, utratą, modyfikacją danych osobowych, nieuprawnionym ujawnieniem danych osobowych, nieuprawnionym dostępem do danych osobowych oraz przetwarzaniem;
7. zgłaszania incydentów naruszenia zasad ochrony danych osobowych Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych lub bezpośrednio przełożonemu.

Przyjmuję do wiadomości, iż postępowanie sprzeczne z powyższymi zobowiązaniami może być uznane przez Administratora za naruszenie przepisów Ustawy o Ochronie Danych osobowych oraz Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r.

.....

(miejscowość, data, czytelny podpis pracownika)

Załącznik 3 do „Standardów ochrony dzieci”

Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy domowej wobec dziecka²

LISTA A

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY

- A.1. Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp.
- A.2. Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp.
- A.3. Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.
- A.4. Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.
- A.5. Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).
- A.6. Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).
- A.7. Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.
- A.8. Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).

OBSERWACJA PRACOWNIKA FUNDACJI DOTYCZĄCA RODZICA:

- A.9. Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.

OBSERWACJA PRACOWNIKA FUNDACJI DOTYCZĄCA DZIECKA:

- A.10. Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.
- A.11. Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.

LISTA B

OBSERWACJA PRACOWNIKA fundacji DOTYCZĄCA DZIECKA:

- B.1. Dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy.

B.2. Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: lękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.

B.3. Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: bije, szczypie się, nacina sobie skórę, itp. lub występują zachowania ryzykowne dziecka, np.: ucieczki z domu, używanie substancji zmieniających świadomość, ryzykowne kontakty, itp.

B.4. Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.

B.5. Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki.

INFORMACJE DOTYCZĄCE RODZICÓW:

B.6. Postawa i zachowanie rodziców zagrażają dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka.

B.7. Rodzice nie współpracują z Fundacją przy udzielaniu wsparcia dziecku.

B.8. Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej.

B.9. W siedzibie Fundacji rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków itp.

B.10. Którekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.

LISTA C

OBSERWACJA PRACOWNIKA FUNDACJI LUB INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM ORAZ RODZICAMI:

C.1. Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.

C.2. Wcześniejsze podejrzenie, dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.

C.3. Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.

C.4. Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.

C.5. Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.

C.6. Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.

C.7. Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka.

C.8. Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka.

C.9. Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.

Załącznik 4 do „Standardów ochrony dzieci”

Algorytm postępowania w przypadku podejrzenia przemocy domowej wobec dziecka / małoletniego

TRYB A

Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów Listy A

Uruchom procedurę Niebieskie Karty

NIE TAK

Jeśli wystąpiło uszkodzenie ciała dziecka lub potrzebuje ono pomocy lekarskiej wezwij pogotowie i/lub skonsultuj tę potrzebę z przedstawicielem ochrony zdrowia w Twojej placówce (jeśli jest to możliwe).

Jeśli zachodzi potrzeba umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej skontaktuj się z Sądem Rodzinnym – jeśli nie ma takiej możliwości skontaktuj się z Policją. Jeśli podejrzewasz, że dziecko jest ofiarą przemocy – nie może ono zostać pod opieką rodzica krzywdzącego.

Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów Listy B

TRYB B

Jeśli zaznaczono TAK w punkcie:

Spotkaj się z rodzicami i zaproponuj im konsultację u specjalisty w celu diagnozy psychologicznej potrzeb dziecka.

Jeśli rodzice nie współpracują z placówką, a podejrzewasz, że dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

B.1/B.2/B.3

NIE TAK

Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie. Jeśli dziecko nie komunikuje się werbalnie, obserwuj jego zachowania.

B.4

Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa w rodzinie.

B.5/B.7/B.8

Zawiadom Sąd Rodzinny.

Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie.

Jeśli dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.

B.6

Jeśli zauważysz niepokojące objawy porozmawiaj z jego rodzicami w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie.

B.9

Zawiadom Policję.

B.10

Obserwuj dziecko.

Zaznaczenie przynajmniej trzech z punktów Listy C

TRYB C

Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie. Jeśli dziecko się nie komunikuje werbalnie, obserwuj jego zachowania, zabawy.

NIE TAK

Porozmawiaj z rodzicami na temat problemów wychowawczych, zbadaj stopień bezpieczeństwa dziecka w rodzinie. Jeśli nie masz informacji od dziecka na temat stopnia jego bezpieczeństwa (ze względu na wiek, rozwój, stan dziecka) przekaz rodzicom informację na temat swojego niepokoju, ustal sposób weryfikacji stopnia bezpieczeństwa dziecka.

Zakończ działanie

Monitoruj sytuację dziecka. Po 1,2 i 3 miesiącach powtórz kwestionariusz.

Poinformuj pracownika placówki (wychowawca, pedagog szkolny), do której przechodzi dziecko, o swoich obserwacjach

Dostosuj sposób rozmowy do wieku i możliwości dziecka! Podczas interwencji, rozmów, wspieraj dziecko w kontakcie z pracownikami służb i instytucji!

Załącznik 5 do „Standardów ochrony dzieci”

Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania dziecka /małoletniego

L.p.	Symptomy wskazujące na zaniedbanie (forma przemocy)	tak	nie
	Nieadekwatne ubranie do pory roku lub pogody		
	Niedowaga, niedożywienie, zmęczenie, podkrążone oczy		
	Brudna odzież		
	Brudne ciało		
	Nieprzyjemny zapach (insekty)		
	Brak niezbędnych do funkcjonowania pomocy /sprzętów		
	Kradzieże jedzenia lub innych przedmiotów		
	Przebywanie poza domem w późnych godzinach		
	Bardzo częste przebywanie poza domem niezależnie od pory roku		
	Ma dorosłych „kolegów”		
	Nie ma kolegów wśród rówieśników		
	Z trudem nawiązuje relacje		
	Izoluje się od rówieśników		
	Zawiera przyjaźnie, potem reaguje wrogością		
	Gwałtownie uchyla się przed dotykiem		
	Moczy się		
	Boi się przebywać w zamkniętych pomieszczeniach		

Boi się ciemności

Unika zajęć ruchowych

Nie bierze udziału we wspólnych wyjściach

Podje muje zachowania autodestrukcyjne wobec siebie, zwierząt

Miewa nagłe zmiany nastroju – od euforii do agresji

Prezentuje natrętne, narzucające się zachowania

Nie odwzajemnia emocji

Odrzuca próby nawiązania kontaktu

Ma wybuchy wściekłości

Nadmiernie skraca dystans fizyczny

Demonstruje zachowania seksualne

Nie docenia własnych osiągnięć

Ma koszmary nocne

Ma problemy szkolne

Inne

Załącznik 6 do procedury „Niebieskie Karty”

„NIEBIESKA KARTA – A”

(miejscowość, data)

.....

.....

nazwa i adres podmiotu, w którym jest zatrudniona osoba wypełniająca formularz „Niebieska Karta – A”

„NIEBIESKA KARTA – A”

W związku z powzięciem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej
lub w wyniku zgłoszenia przez świadka przemocy domowej ustala się, co następuje:

I. Dane osoby /osób doznających przemocy domowej

Dane	Osoba 1	doznająca domowej	przemocy
Małoletni (Tak/Nie) ¹⁾			
Imię i nazwisko			
Imiona rodziców			
Wiek			
PESEL ²⁾			
Nazwa i adres miejsca pracy/ nazwa i adres placówki oświatowej do której uczęszcza małoletni			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			

Nr domu / nr lokalu

Telefon lub adres
email

Kod pocztowy

Miejscowość

Gmina

Województwo

Ulica

Nr domu / nr lokalu

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę zawierającą Tabelę I

II. Liczba małoletnich w środowisku domowym, w którym podejrzewa się stosowanie przemocy domowej

III. Dane osoby/osób stosujących przemoc domową

Dane	Osoba 1 stosująca przemoc domową	Osoba 2 stosująca przemoc domową
Imię i nazwisko		
Imiona rodziców		
Wiek		
PESEL ²⁾		
<i>Adres miejsca zamieszkania:</i>		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		
Nr domu/nr lokalu		
Telefon lub adres e-mail		
<i>Adres miejsca pobytu (jeżeli jest inny niż adres miejsca zamieszkania):</i>		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		

Nr domu/nr lokalu

Sytuacja zawodowa, w
tym nazwa i adres miejsca
pracy

*Stosunek pokrewieństwa, powinowactwa lub rodzaj relacji z osobą doznającą przemocy domowej: (np. żona, była
żona, partner, były partner, córka, pasierb, matka, teść)¹⁾*

IV. Czy osoba stosująca przemoc domową zachowywała się w następujący sposób
(zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

		Osoba 1 stosująca przemoc			Osoba 2 stosująca przemoc			
		wobec	wobec	wobec	wobec	wobec	wobec	
Osoby/formy domowej	przemocy	Osoby doznającej przemocy	1 Osoby doznającej przemocy	2 Osoby doznającej przemocy	3 Osoby doznającej przemocy	1 Osoby doznającej przemocy	2 Osoby doznającej przemocy	3

Przemoc fizyczna³⁾

*bicie, szarpanie, kopanie, duszenie,
popychanie, obezwładnianie i inne*

(wymień jakie)

Przemoc psychiczna³⁾

*izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie,
grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne
(wymień jakie)*

Przemoc seksualna³⁾

*zmuszanie do obcowania płciowego,
innych czynności seksualnych i inne
(wymień jakie)*

Przemoc ekonomiczna³⁾

*niepełnienie na utrzymanie osób, wobec
których istnieje taki obowiązek,
niezaspokajanie potrzeb materialnych,
niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie
mieszkania, wynoszenie sprzętów
domowych oraz ich sprzedawanie i inne
(wymień jakie)*

Przemoc za pomocą środków
komunikacji elektronicznej³⁾

*wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w
Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie
jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej
zgody, publikowanie w Internecie lub
rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub
tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają, i
inne (wymień jakie)*

Inne³⁾ zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych,

psychicznych i innych,

niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji

psychotropowych lub leków i inne

(wymień jakie)

V. Czy osoba doznająca przemocy domowej odniosła uszkodzenia ciała? (TAK/NIE)¹⁾

Osoba 1 doznająca przemocy Osoba 2 doznająca przemocy Osoba 3 doznająca przemocy

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę zawierającą Tabelę V

VI. Czy w środowisku domowym była w przeszłości realizowana procedura „Niebieskie Karty”? (kiedy?..... gdzie?.....)

tak nie nie ustalono

VII. Czy w środowisku domowym aktualnie jest realizowana procedura „Niebieskie Karty”?

tak nie nie ustalono

VIII. Czy osoba stosująca przemoc domową posiada broń palną?

tak nie nie ustalono

IX. Czy osoba doznająca przemocy domowej czuje się bezpiecznie? (tak/nie)¹⁾

Osoba 1 doznająca przemocy Osoba 2 doznająca przemocy Osoba 3 doznająca przemocy

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę zawierającą Tabelę IX

X. Świadczenie stosowania przemocy domowej

ustalono - wypełnij tabelę nie ustalono

Dane	Świadek	Świadek 2	Świadek 3
Imię i nazwisko			
Wiek			
Adres miejsca zamieszkania:			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
Telefon lub adres e-mail			
Stosunek świadka do osób, wobec których są podejmowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” (np. członek rodziny, osoba obca) ¹⁾			

XI. Działania interwencyjne podjęte wobec osoby stosującej przemoc domową (zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Działanie	Osoba 1 stosująca przemoc	Osoba 2 stosująca przemoc
Badanie na zawartość alkoholu (wynik)		
Doprowadzenie do wytrzeźwienia		
	na podstawie art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r.	
Doprowadzenie do policyjnego pomieszczenia dla osób zatrzymanych	poz. 171, z późn. zm.) na podstawie art. 244 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r.	

poz. 1375, z
późn. zm.)

Zatrzymanie w izbie zatrzymań jednostki organizacyjnej
Żandarmerii Wojskowej

Powiadomienie organów ścigania

Wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia
wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego
otoczenia

Wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego
mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia

Zakaz zbliżania się osoby stosującej przemoc domową do
osoby dotkniętej taką przemocą na określoną w metrach
odległość

Zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą
domową

Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc na
terenie szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej i
artystycznej, do których uczęszcza osoba dotknięta
przecią domową

Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc w
miejscach pracy osoby doznającej przemocy domowej

Zawiadomienie komórki organizacyjnej Policji, właściwej w
spawach wydawania pozwolenia na broń, o wszczęciu
procedury „Niebieskie Karty”

Odebranie broni palnej, amunicji oraz dokumentów
potwierdzających legalność posiadania broni

Poinformowanie o prawnokarnych konsekwencjach
stosowania przemocy domowej

Inne (wymień jakie?)

XII. Działania interwencyjne podjęte wobec osoby doznającej przemocy domowej (zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Działanie

Osoba doznająca przemocy	1 Osoba doznająca przemocy	2 Osoba doznająca przemocy	3
--------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	---

Udzielono pomocy ambulatoryjnej

Przyjęto na leczenie szpitalne

Wydano zaświadczenie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała

Zapewniono schronienie w placówce całodobowej

Zabezpieczono małoletniego w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia

Powiadomiono sąd rodzinny o sytuacji małoletniego

Przekazanie formularza „Niebieska Karta – B”

Inne (wymień jakie?)

XIII. Dodatkowe informacje

XIV. WSZCZĘCIE PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY” NASTĄPIŁO PRZEZ
(zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej

Funkcjonariusza Policji

Żołnierza Żandarmerii Wojskowej

Pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej

Asystenta rodziny

Nauczyciela

Osobę wykonującą zawód medyczny, w tym lekarza, pielęgniarkę, położną lub ratownika medycznego

Przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

Pedagoga, psychologa lub terapeutę, będących przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

.....
imię i nazwisko oraz czytelny podpis osoby wypełniającej
formularz „Niebieska Karta – A”

.....
(data wpływu formularza, podpis członka Zespołu Interdyscyplinarnego)

1. wpisać właściwe
 2. numer PESEL wpisuje się, o ile danej osobie numer taki został nadany. W przypadku braku numeru PESEL jest konieczne podanie innych danych identyfikujących osobę
 3. podkreślić rodzaje zachowań
-
-

Załącznik 7 do procedury „Niebieskie Karty”

„NIEBIESKA KARTA – B”

INFORMACJA DLA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Co to jest procedura „Niebieskie Karty”?

Są to różne działania podejmowane w sytuacji podejrzenia lub stwierdzenia stosowania przemocy domowej na podstawie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Celem procedury „Niebieskie Karty” jest zatrzymanie przemocy domowej i udzielenie pomocy i wsparcia Tobie i Twoim najbliższym. Na skutek wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” informacja dotycząca Twojej sytuacji zostanie przekazana do grupy diagnostyczno-pomocowej. Więcej informacji na temat dalszych działań uzyskasz podczas spotkania z członkami tej grupy, na które zostaniesz zaproszona/(y). W trakcie procedury członkowie grupy będą kontaktować się także z osobą, która przemoc stosuje.

Co to jest przemoc domowa?

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a. narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b. naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c. powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienia lub krzywdę,
- d. ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e. istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Kto może być osobą doznającą przemocy domowej?

- a. małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni (np. rodzice, dziadkowie, pradiadkowie), zstępni (np. dzieci, wnuki, prawnuki), rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b. wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c. rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d. osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e. osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f. osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

- g. osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h. małoletni.

Najczęstsze formy przemocy domowej:

Przemoc fizyczna: bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne.

Przemoc psychiczna: izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne.

Przemoc seksualna: zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne.

Przemoc ekonomiczna: niełożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek, niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie i inne.

Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej: wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają i inne.

Inny rodzaj zachowań: zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne.

WAŻNE

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest osobą doświadczającą przemocy domowej, nie wstydź się prosić o pomoc. Wezwij Policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112. Prawo stoi po Twojej stronie!

Masz prawo do złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy domowej do Prokuratury, Policji lub Żandarmerii Wojskowej.

Możesz także zwrócić się po pomoc do podmiotów i organizacji realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Pomogą Ci:

- Ośrodki pomocy społecznej – w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych.
- Powiatowe centra pomocy rodzinie – w zakresie prawnym, socjalnym, terapeutycznym lub udzielą informacji na temat instytucji lokalnie działających w tym zakresie w Twojej miejscowości.
- Ośrodki interwencji kryzysowej i Ośrodki wsparcia – zapewniając schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracują plan pomocy.
- Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej – zapewniając bezpłatne całodobowe schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, oraz udzielą Ci kompleksowej, specjalistycznej pomocy w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz potrzeb bytowych.
- Okręgowe ośrodki i lokalne punkty działające w ramach Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem – zapewniając profesjonalną, kompleksową i bezpłatną pomoc prawną, psychologiczną, psychoterapeutyczną i materialną.
- Sądy opiekuńcze – w sprawach opiekuńczych i alimentacyjnych.
- Placówki ochrony zdrowia – np. uzyskać zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach.
- Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych – podejmując działania wobec osoby nadużywającej alkoholu.
- Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej – w zakresie uzyskania pomocy prawnej.

Wykaz placówek funkcjonujących w Krakowie i Małopolsce, udzielających pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krakowie

ul. Radziwiłłowska 8b, 31-026 Kraków
 Całodobowy numer interwencyjny tel.: 12 421-92-82
 Sekretariat tel.: 12 421- 82-42

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
 (podmiot prowadzący - Caritas Archidiecezji Krakowskiej)
 os. Krakowiaków 46, 31-964 Kraków
 tel.: 12 425-81-70
 e-mail: oodp.krakowiakow@caritas.pl

- Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” tel.: 801-120-002
- Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka tel.: 800-121-212
- Kryzysowy Telefon Zaufania tel.: 116-123
- Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży tel.: 116-111

- Policyjny Telefon Zaufania ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie tel.: 800-120-226

Placówka zapewniająca miejsca noclegowe:

- Schronisko dla Osób Bezdomnych Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne

ul. Boleśawska 23, 32-310 Klucze, tel. (032) 647-14-41, (032) 647-10-15, e- mail: e-mail: kontakt@chsd.pl

- Stowarzyszenie Monar Schronisko dla Osób Bezdomnych MARKOT, Filia w Komórkach, Komórki 91, 26-015 Pierzchnica, Tel. 41 260-71-04 biuro.komorki@monar.org
- 2. Placówka prowadząca oddziaływania korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie:
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie, al. Słowackiego 20, 30-037 Kraków, tel. (12) 210 09 76 wew. 410 lub 500-141-746.

Możesz zadzwonić do:

- Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” tel. 800 12 00 02 (linia całodobowa i bezpłatna), w poniedziałki w godz. 18⁰⁰–22⁰⁰ można rozmawiać z konsultantem w języku angielskim, a we wtorki w godz. 18⁰⁰–22⁰⁰ w języku rosyjskim. Dyżur prawny tel. (22) 666 28 50 (linia płatna, czynna w poniedziałek i wtorek w godzinach 17⁰⁰–21⁰⁰) oraz tel. 800 12 00 02 (linia bezpłatna, czynna w środę w godzinach 18⁰⁰–22⁰⁰). Poradnia e-mailowa: niebieskaLinia@niebieskaLinia.info. Członkowie rodzin z problemem przemocy i problemem alkoholowym mogą skonsultować się także przez SKYPE: pogotowie.niebieska.linia ze specjalistą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – konsultanci posługują się językiem migowym.
- Ogólnokrajowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym tel. +48 222 309 900 przez całą dobę można anonimowo uzyskać informacje o możliwości uzyskania pomocy, szybką poradę psychologiczną i prawną, a także umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski. Możliwe są konsultacje w językach obcych oraz w języku migowym.
- Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej nr 800 120 226 (linia bezpłatna przy połączeniu z telefonów stacjonarnych, czynna codziennie w godzinach od 9³⁰ do 15³⁰, od godz. 15³⁰ do 9³⁰ włączony jest automat).

ZADANIA PRACOWNIKÓW FUNDACJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA DZIECKA /MAŁOLETNIEGO W FORMIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Każdy pracownik jest zobowiązany w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia dziecka podjąć działania:

- w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia – zawiadomić pogotowie ratunkowe i policję,
- w przypadku zauważenia niepokojących symptomów, zgłosić to prezesowi lub członkowi Zarządu Fundacji.

Zadania i obowiązki pracowników Fundacji

Prezes Fundacji:

1. W porozumieniu z pracownikami występuje do sądu rodzinnego i prokuratury, ośrodka pomocy społecznej z zawiadomieniem o zagrożeniu dziecka krzywdzeniem.
2. Podpisuje wszystkie pisma wychodzące na zewnątrz w sprawach krzywdzenia dzieci.
3. Powołuje Zespół interwencyjny do diagnozy i oceny ryzyka zagrożenia przemocą domową – odrębne dla każdej sprawy.
4. Organizuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla osoby doznającej przemocy.
5. Określa zasady prowadzenia dokumentacji i jej archiwizowania.
6. Wydaje upoważnienia do dostępu do danych osobowych osobom biorącym udział w rozpoznawaniu przemocy domowej.
7. Nadzoruje pracę Zespołu interwencyjnego.
8. Współpracuje z instytucjami zewnętrznymi, działającymi na rzecz wspierania i pomocy ofiarom przemocy domowej.
9. Zapewnia bezpieczeństwo i ochronę prawną pracownikom wszczynającym procedurę „Niebieskie Karty”, doznającym krzywdy ze strony sprawców przemocy domowej, ich oskarżania, gróźb i przemocy.
10. Zapewnia pomoc pracownikom w realizacji ich zadań i ich doskonaleniu zawodowym, ułatwiając im np. możliwość konsultacji trudnych przypadków ze specjalistami, wspiera, organizuje szkolenia w zakresie reagowania na przemoc w rodzinie wobec dziecka.
11. Inicjuje nowelizację procedury „Niebieskie Karty”.

Pedagog / psycholog:

W sytuacji podejrzenia przemocy wobec dziecka:

1. Udziela bezpośredniej pomocy dziecku jeśli zagrożone jest jego zdrowie lub życie, np. w sytuacji obrażeń na ciele – organizuje pomoc medyczną wzywając karetkę pogotowia lub jeśli stan zdrowia dziecka nie kwalifikuje się do jej wezwania karetki, wysyła wniosek do sądu rejonowego Wydział rodzinny i d.s.

nieletnich z prośbą o wydanie zgody na poddanie dziecka badaniu lekarskiemu bez wiedzy i zgody rodziców i ewentualnie (także jeśli uzyskanie zgody nie jest możliwe natychmiast) – odprowadza dziecko do lekarza pediatry prosząc o dokonanie opisu stanu dziecka (zaświadczenie może być dowodem w sprawie o krzywdzenie).

2. Zbiera informacje o dziecku w celu wstępnego zdiagnozowania jego sytuacji, w szczególności o tzw. czynnikach ryzyka, ponadto dane świadczące o przemocy lub wykluczające ją, kto jest sprawcą krzywdzenia i w jakiej relacji pozostaje z dzieckiem, jak często i od jak dawna dziecko jest krzywdzone, informacje o zachowaniach pozostałych członków rodziny wobec dziecka, relacjach jakie ma dziecko z osobą rodzica niekrzywdzącego, o osobach wspierających je, informacje o innych czynnikach towarzyszących przemocy – np. uzależnieniu od alkoholu rodziców). Dane te pozyskuje od: innych pracowników Fundacji, samego dziecka, rodziców dziecka.
3. Przewodniczy Zespołowi interwencyjnemu.
4. Wszczyna procedurę „Niebieskie Karty”.
5. Przeprowadza we współpracy z pracownikami oraz innymi osobami zaangażowanymi w pomoc dziecku, ocenę zagrożenia dziecka przemocą.
6. Organizuje pomoc materialną uczniom zagrożonym zaniedbaniem.
7. Współpracuje z prezesem w podejmowaniu interwencji:
 - a. informuje prezesa Fundacji o każdym przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie,
 - b. gromadzi i przetrzymuje wszelką dokumentację.
8. W przypadku powołania do grupy diagnostyczno-pomocowej przez Zespół Interdyscyplinarny obowiązkowo uczestniczy w jej pracach.
9. Monitoruje sytuację dziecka poprzez kontakt z terapeutami, a także innymi pracownikami, dbając jednocześnie o zapewnienie poufności i nie włączanie osób nie związanych z pracą nad konkretnym przypadkiem.
10. Współpracuje ze specjalistami – z poradni specjalistycznych, do których kierowane jest dziecko lub jego rodzice.
11. Informuje rodziców o podjętych działaniach na rzecz dziecka, w tym m.in. kontakcie z zespołem interdyscyplinarnym i podjętych przez ten zespół decyzjach oraz zaleceniach /propozycjach działań dla rodzica.
12. Konsultuje prowadzone sprawy ze specjalistami w poradniach specjalistycznych.
13. Prowadzi dokumentację dot. udzielanej pomocy psychologiczno - pedagogicznej (dziennik oraz dokumentację badań i czynności uzupełniających dot. każdego ucznia objętego pomocą psychologiczno - pedagogiczną).

W sytuacji, gdy terapeuta podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone:

1. Udziela bezpośredniej pomocy dziecku jeśli zagrożone jest jego zdrowie lub życie, np. w sytuacji obrażeń na ciele – pod nieobecność pielęgniarki szkolnej organizuje pomoc medyczną wzywając karetkę pogotowia lub jeśli stan zdrowia dziecka nie kwalifikuje się do jej wezwania, wysyła wniosek do sądu rejonowego wydział rodzinny i nieletnich z prośbą o wydanie zgody na poddanie dziecka badaniu lekarskiemu bez wiedzy

i zgody rodziców i ewentualnie (także jeśli uzyskanie zgody nie jest możliwe natychmiast) – odprowadza dziecko do lekarza pediatry prosząc o dokonanie opisu stanu dziecka (zaświadczenie może być dowodem w sprawie o krzywdzenie).

2. Kontaktuje się z pedagogiem /psychologiem przekazując mu informacje o swoich obserwacjach.
3. Wypełnia Kartę zgłoszenia podejrzenia przemocy – załącznik 1.
4. Swoje spostrzeżenia zapisuje i włącza do indywidualnej dokumentacji ucznia.
5. Współpracuje z pedagogiem /psychologiem ustalając plan pomocy dziecku.
6. Systematycznie monitoruje sytuację dziecka obserwując ewentualne zmiany jego zachowania, zamieszczając opisy w indywidualnej dokumentacji dziecka.
7. Udziela dziecku wsparcia na wszystkich etapach pomocy.

Wolontariusze, praktykanci

W sytuacji, gdy podejrzewają, że dziecko jest krzywdzone:

1. Kontaktują się z jego terapeutą i pedagogiem /psychologiem, przekazując im informacje o swoich podejrzeniach i obserwacjach oraz dołączają Kartę zgłoszenia podejrzenia przemocy – załącznik 1. Jeśli kontakt danego dnia nie jest możliwy – zapisują wiernie stwierdzone fakty w formie notatki służbowej, którą przekazują niezwłocznie dnia następnego.
2. Prowadzą wnikliwe obserwacje dziecka na zajęciach i przerwach między zajęciami.
3. Za upoważnieniem prezesa biorą udział w posiedzeniach Zespołu interwencyjnego.
4. Udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej w bieżącej pracy z dzieckiem.

Pracownicy obsługi i administracji

W sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka:

1. Kontaktują się z jego terapeutą i pedagogiem /psychologiem, przekazując im informacje o swoich podejrzeniach i obserwacjach. Jeśli kontakt danego dnia nie jest możliwy – zapisują wiernie stwierdzone fakty w formie notatki służbowej oraz przekazują ją niezwłocznie dnia następnego.
2. W każdej możliwej sytuacji obserwują zachowanie dziecka i okazują mu pomoc.
3. W sytuacjach zagrożenia dziecka chronią go przed kontaktem z osobą stosującą przemoc.
4. Zwracają szczególną uwagę na stan trzeźwości, stopień pobudzenia osób odbierających dziecko z Fundacji. Sprawdzają aktualność upoważnienia do odbioru dziecka.

Materiał 5. Nowe zagrożenia z sieci

Nowe technologie chociaż dają współcześnie bardzo dużo możliwości rozwojowych, coraz częściej wykorzystywane są również do nieuczciwych lub sprzecznych z prawem praktyk. Dlatego bardzo ważne jest chronienie przed niebezpieczeństwami w Internecie najmłodszych jego użytkowników - to oni są najbardziej podatni na zagrożenia płynące z sieci. Przykłady negatywnych zjawisk, które występują w związku z upowszechnieniem się dostępu do sieci:

1. grooming - uwodzenie dzieci przez osoby dorosłe, najczęściej o skłonnościach pedofilskich; szczególna kategoria relacji tworzona za pomocą systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej między osobami dorosłymi a dziećmi w celu ich uwiedzenia i wykorzystania seksualnego.
2. cyberprzemoc lub cyberbullying - publikacja materiałów zawierających obraźliwe treści wobec jednej lub kilku osób, najczęściej nieświadomych umieszczenia takich informacji na swój temat w sieci, w celu ich szykanowania bądź poniżania;
3. spam - masowo przesyłane w sieciach telekomunikacyjnych (w Internecie oraz SMS-ami) informacje niezamówione, najczęściej o charakterze komercyjnym. Spam to niechciane i niepożądane wiadomości mailowe wysyłane automatycznie do tysięcy lub nawet milionów adresatów, głównie w celach promocyjnych. Spam stanowi jeden z kanałów dystrybucji szkodliwego oprogramowania (np. wirusów lub robaków internetowych), jest wykorzystywany do zbierania i weryfikowania adresów poczty elektronicznej dla potrzeb budowania nielegalnych baz danych teleadresowych;
4. phishing - to jedna z metod wykorzystywana przez cyberprzestępców do wyłudzenia wrażliwych danych. Dokonywany jest poprzez wysyłanie do użytkowników wiadomości łudząco podobnej do wiadomości od zaufanego podmiotu (np. banku), z treści, której wynika konieczność przesłania danych takich jak np. numer konta, karty kredytowej, kodów pin, etc. Następnie tego typu dane przekazane przez nieświadomego użytkownika posłużyć mogą do kradzieży tożsamości i pieniędzy.

Brak umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych publikowanych w Internecie, bezkrytyczne uznawanie za prawdę też publikowanych na forach internetowych, kierowanie się informacjami zawartymi w reklamach. Taka postawa dzieci prowadzić może do zagrożeń życia i zdrowia (np. stosowania wyniszczającej diety, samookaleczeń), skutkować rozczarowaniami i porażkami życiowymi (w efekcie korzystania z fałszywych informacji), utrudniać lub uniemożliwiać osiąganie dobrych wyników w edukacji (korzystanie z upraszczających i zawężających wiedzę nieprofesjonalnych opracowań), a także do utrwalania się u dziecka ambiwalentnych postaw moralnych. Działania mające na celu wyposażenie dzieci w kompetencje pozwalające na radzenie sobie z dezinformacją i krytyczne podejście do informacji powinny być elementem edukacji prowadzonej dla całej społeczności Fundacyjnej, nie tylko w ramach realizacji zapisów podstawy programowej.